

УЧАСТКОВЫ –
НА ВАРЦЕ
СЕЛЬСАВЕТА

5

АЗАРЫЧЫ:
10 ЖУДАСНЫХ
ДЗЁН НА БАЛОЦЕ

7

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

30

САКАВІКА
2019 г.

СУБОТА

№ 60 (28927)

ЗВЯЗДА

ЭКНАМІЧНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА І ПАЛІТЫЧНАЕ ПАРАЗУМЕННЕ

Аляксандр Лукашэнка правёў сустрэчу
з Федэральным канцлерам Аўстрыі
Себасцьянам Курцам

Двухдзённы візіт кіраўніка ўрада Аўстрыі ў нашу краіну ўчора працягнуўся перагаворамі з Аляксандрам Лукашэнкам у Палацы Незалежнасці. Раней Себасцьян Курц у ролі міністра замежных спраў Аўстрыі ўжо сустракаўся з Прэзідэнтам нашай краіны. Але ў статусе Федэральнага канцлера адзін з самых маладых палітыкаў свету (у 2017 годзе ён стаў кіраўніком урада ў 31 год) у Беларусь прыехаў упершыню.

Па словах Прэзідэнта Беларусі, супрацоўніцтва дзвюх краін бярэ свой пачатак яшчэ з савецкіх часоў, калі выдучыя аўстрыйскія кампаніі адгукнуліся на просьбу кіраўніцтва СССР і будавалі тут сучасныя прадпрыемствы.

«І гэтыя прадпрыемствы і сёння з'яўляюцца, можна сказаць, аднымі з найлепшых у прамысловасці нашай Беларусі. Таму аснова для супрацоўніцтва, у тым ліку гістарычная, існуе, але згадзіцца з тым, што ў нас з вамі толькі 200 мільёнаў долараў тавараабарот (дарэчы, гэта менш, чым вы інвестуеце ў нашу краіну на працягу года), ніяк нельга. Нам трэба нарошчваць двухбаковае супрацоўніцтва, а яно перш за ўсё выражаецца ў гандлі, тавараабароце паміж нашымі краінамі», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Калі гандлёвым адносінам неабходна надаць другое дыханне, то інвестыцыі з'яўляюцца лакаматывам эканамічнага партнёрства Беларусі і Аўстрыі.

«Мы заўсёды вітаем вашы інвестыцыі. Я ўчора казаў, калі ў вашых буйных кампаній ёсць інтарэсы, а вы казалі, што яны ёсць у Беларусі, я гатовы асабіста з кіраўніком любой кампаніі, якую вы адзначаеце, весці дыялог па сумеснай вытворчасці тут тых тавараў, якія вы палічыце неабходнымі», — адзначыў беларускі лідар.

Развіццё эканамічнае супрацоўніцтва немагчыма без палітычнага паразумення, а яго краіны знайшлі.

«Што датычыцца палітыкі, дыпламатыі, то нашы погляды з кіраўніцтвам Аўстрыі па міжнародным парадку дня ў асноўным падобныя. Мы тут не маем супярэчнасцяў па пытанні развіцця нашага еўрапейскага рэгіёна, і свету ў цэлым», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт адзначыў, што ўважліва прачытаў артыкул Себасцьяна Курца ў газеце Die Welt. Там Федэральны канцлер выказаў свае погляды на развіццё Еўропы.

«Гэта смелы, рашучы пункт гледжання на развіццё Еўропы, але ў той жа час той пункт гледжання, які сёння магчымы. Я яшчэ раз хачу падкрэсліць: з такой Еўропай, якую вы бачыце сёння і заўтра, мы гатовыя супрацоўнічаць па ўсіх кірунках. І наша прапанова пра тое, што нацыянальны ўрады, калі яны могуць лепш кіраваць працэсамі, якія не супярэчаць у цэлым Еўропе, павінны імі кіраваць. А Еўрапейскі саюз павінен займацца тымі пытаннямі, якімі ён павінен займацца. Напрыклад, вы праводзіце знешнюю палітыку, у некаторай ступені абаронную палітыку — гэта абсалютна правільна», — канстатаваў Прэзідэнт.

Беларускі лідар падзякаваў Себасцьяну Курцу за ўклад, які ён уносіць у збліжэнне Беларусі з Еўрасаюзам.

«Нельга цэнтр Еўропы адкіляць ад цеснага супрацоўніцтва з Еўрапейскім саюзам. Мы гатовыя да гэтага супрацоўніцтва, але вельмі правільна вы сказалі, заўсёды трэба ўлічваць нацыянальны інтарэсы», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Ён адзначыў, што ЕС неабходна мадэрнізаваць, але кіраўнік Беларусі супраць распаду Еўрапейскага саюза і яго аслаблення: «Я выходжу з прагматычных поглядаў. Еўрапейскі саюз — гэта сёння адна з асноўных апор стабільнасці на нашай планеце. Калі гэту апору вырваць з-пад агульнай сістэмы, сістэма будзе вельмі складана ўтрымацца на астатніх апорах».

У сваю чаргу Себасцьян Курц адзначыў: «Мне вельмі важна, каб Аўстрыя як частка Еўрапейскага саюза змагла выбудаваць добрыя доўгатэрміновыя адносіны з вашай краінай. Мне здаецца, што вы знайшлі вельмі пазітыўны, правільны шлях збліжэння з Еўрапейскім саюзам, пры гэтым без разрыву вашых партнёрскіх адносін з Расіяй. На мой погляд, гэты падыход «і... і...» значна больш прадукцыйны, чым падыход «або... або...».

СТАР. 2

СЕЗОН БЯРОЗАВІКУ

Паводле шматгадовых метэаралагічных назіранняў, на Навагрудскім узвышшы ясна надыходзіць пазней, чым у іншых мясцінах Гродзеншчыны, адпаведна, і перыяд нарыхтоўкі бярозавіку тут таксама змяшчаецца на тыдзень-два пазней. Не зважаючы на аслабленне кліматычных умоў, Навагрудскі лясгас актыўна праводзіць збор соку, і сёлета гэтая лясная гаспадарка запланавала паставіць мясцовы кансерваваму заводу і прадаць насельніцтву дзве тонны карыснага напою. У дванаццаці лясніцтваў

лясгаса створаны брыгады нарыхтоўшчыкаў. Ва Уселебскім лясніцтве пад падсочку бярозавіку адведзены дзве дзялячкі, на якіх працуюць леснікі Іван УРУБЛЕУСКІ, Уладзімір ГУРСКІ і Уладзімір СОСІК. На дзялячцы паблізу вёскі Ацмінава яны па адпаведнай тэхналогіі (каб не нашкодзіць прыродзе) падсачылі болей за дзвеце трыццаць дрэваў і кожную раніцу збіраюць вясновы «Ураджай».

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Чалавек справы

ПРАЖЫЦЬ УЛАСНАЕ ЖЫЦЦЁ САМОМУ

Як у тры разы перавыканаць план і застацца незадаволеным

Тое, што Андрэй СЫЧОЎ чалавек нестандартны, адчула з першай секунды нашай сустрэчы. Спачатку яго прыйшлося трошкі пачакаць. А калі ён, запрацішыў за сабой, увайшоў у кабінет, сеў за стол і напорыста спытаў: «Што вы хочаце ведаць?» — стала зразумела, што перад табой чалавек справы, на ўзводзе, які прывяк працаваць у складаных абставінах, прымаць рашэнні і браць адказнасць, таму не церпіць цырымоній і не хавае праўды.

«ЧАС СКЛАЎСЯ ТАК...»

«Вам раскажыць, як усё добра ці я ёсць?» — было наступнае яго пытанне. І перш чым прагучаў адказ, ён стаў раскажыць пра тое, што баліць. Адкрыта і без мікшыравання паведаў пра-

з'яўляцца безумоўным лідарам у холдынгу «Аграмашсэрвіс».

СТАР. 3

Новы фармат

ЗЛАВІЦЬ ХАКАТОНСКИ ДРАЙВ

Як педагогі і прафесіяналы ІТ-сферы знайшлі агульную мову?

«Я педагог, які глыбока «захраснуў» у інвацыях, але для мяне гэта было як выхад у адкрыты космас без скафандра», — падзялілася сваімі эмоцыямі ад удзелу ў першым хакатоне для педагогаў і аіцішнікаў настаўнікаў рускай мовы і літаратуры з салігорскай СШ № 5 Алена ВОЛКАВА. «За гэтыя два дні было ўсё: страх, радасць, смех, дабрыва, невычэрпныя словы падтрымкі, майстар-класы, стасункі, новыя знаёмствы, нетворкінг, зноў страх і мой дзвіг на прэзентацыі «Бяжы або памры», таму што ўкласці ў тры хвіліны ўсю ідэю праекта — гэта, скажу я вам, вельмі складана! Але мы справіліся! Навучыліся! Сталі крутымі! І вельмі хочацца верыць у тое, што працяг будзе... Я да гэтага часу не магу прыйсці ў сябе ад эмацыянальнага ўздзеяння і натхнення! Бяцэзна, калі ў галаве нараджаецца сотня ідэй і ты адчуваеш, што здольны на многае», — напісала на сваёй старонцы ў «Фэйсбуку» настаўніца рускай мовы і літаратуры сталічнай гімназіі № 38, выкладчыца ў прыватнай школе STEAM Анастасія ГАНЧАРОВА.

Дапамагчы і... атрымаць задавальненне

Першы ў Беларусі адукацыйны хакатон EduTHON павінен быў даць адказы на многія пытанні. Напрыклад, ці змогуць педагогі і прафесіяналы з ІТ-сферы знайсці агульную мову? Наколькі непрададзёная бездань, што аддзяляе аіцішнікаў ад праблем і патрэб сучаснай школы? Як кожны з бакоў бачыць адну і тую ж сітуацыю? І што можа атрымацца, калі ім усё ж такі ўдасца аб'яднаць свае намаганні? З ініцыятывай правядзення хакатону выступіла Асацыяцыя «Адукацыя для будучыні», а падтрымала гэта адважнае пачынанне кампанія PandaDoc.

СТАР. 2

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Праваенная партыя Тайланда набрала найбольшую колькасць галасоў на выбарах

Найбольшую колькасць галасоў у цэлым па краіне на парламенцкіх выбарах у Тайландзе набрала партыя «Пхаланг Прача Рат» («Энергія нацыі»), адзначаецца ў заяве, з якой выступіла нацыянальная выбарчая камісія. Заява выбаркама была зачытана яго кіраўнікамі на прэс-канферэнцыі ў Бангкоку, якую трансляваў адзінаццаты нацыянальны тэлеканал краіны ў прапам эфіры. Паводле прыведзеных даных, за партыю «Пхаланг Прача Рат» прагаласавалі 8,4 мільёна з 51 мільёна выбаршчыкаў. За галоўную партыю праэмакратычнага блока «Пхыа Тхай» («Дзеля Тайланда») — 7,9 мільёна выбаршчыкаў. Трэцяй па колькасці аддадзеных за яе галасоў стала праэмакратычная партыя «Анахот Май» («Новая будучыня»), за якую прагаласавалі 6,9 мільёна выбаршчыкаў.

Яшчэ на трох дамбах у Бразіліі абвясцілі найвышэйшы ўзровень пагрозы

Узровень пагрозы на трох плацінах горназдабыўной кампаніі Vale ў бразільскім штате Мінас-Жэрайс узялі да максімуму, былі актываваны сірэны. Аб гэтым паведамляецца на сайце кампаніі. Раней найвышэйшы ўзровень пагрозы на дамбе быў абвешчаны ў горадзе Баран-ды-Какайс у тым жа штате. Як вядома, праўдзі адной з плацін кампаніі ў раёне муніцыпалітэта Брумадзінью адбыўся 25 студзеня, патокі бруду накрылі адміністрацыйныя будынкы кампаніі Vale і дамы жыхароў. Паводле апошняй інфармацыі, загінулі 216 чалавек, 88 лічацца зніклымі без вестак. Пашукава-выратавальная аперацыя працягваецца. У кампаніі нагадалі, што людзей, якія жывуць

у непасрэднай блізкасці ад патэнцыйна небяспечных дамбаў, эвакуіравалі яшчэ ў лютым. Адзначаецца, што аб'екты неактыўныя і падлягаюць спісанню. Згодна з заявай, Vale «пры падтрымцы сіл грамадзянскай абароны і іншых кампетэнтных органаў» будзе займацца падрыхтоўкай да магчымай эвакуацыі людзей, якія жывуць у больш аддаленых раёнах, але тым не менш знаходзяцца ў зоне рызыкі. Эвакуацыя будзе праводзіцца ў выпадку прарыву дамбы.

Прэзідэнт Sony пайшоў у адстаўку

Прэзідэнт сусветна вядомага японскага вытворцы электронікі Sony Кадзуа Хіраі прыняў рашэнне пайсці ў адстаўку са сваёй пасады ў карпарацыі, у якой ён адпрацаваў 35 гадоў. Пра гэта гаворыцца ў заяве кампаніі па выніках праведзеных выбараў новага кіраўніцтва. У мінулым годзе Хіраі таксама перастаў выконваць абавязкі старшыні савета дырэктараў карпарацыі. «Пасля таго як я перадаў эстафету цяперашняму кіраўніку Кэн'іцэра Ёсіда Міноры ў красавіку мінулага года, у мяне з'явілася магчымасць у якасці прэзідэнта забяспечыць плаўны пераход у кіраванні кампаніяй. Я ўпэўнены, што Sony разам са спадаром Ёсіда Міноры чакае светлага будучыня, я таксама ўдзячны ўсім, хто падтрымліваў мяне на працягу 35-гадовага шляху ў кампаніі», — адзначыў Хіраі ў сваёй заяве. Ён займаў пасаду прэзідэнта і старшыні савета дырэктараў Sony з 2012 года. Цягам пэўнага часу кампанія перажывала не самы лёгкі перыяд. Кадзуа Хіраі быў прызначаны на пасаду выканаўчага дырэктара і прэзідэнта Sony ў 2012-м, неўзабаве пасля таго, як кампанія атрымала 6,4 мільярда долараў страты. Пасля ўразаўня выдаткаў і пераарыентацыі бізнесу на гульні, камеры і абсталяванне для тэлебачання ён вярнуў прыбытковасць кампаніі. У 2017 годзе Sony выйшла на прыбытак — зарабіла 6,7 мільярда долараў. Цяпер пасады прэзідэнта і старшыні савета дырэктараў пераходзяць да 58-гадовага Кэн'іцэра Ёсіда Міноры.

КОРАТКА

• Знешні дзяржаўны доўг Беларусі на 1 сакавіка г. г. склаў \$16,7 млрд, ён знізіўся з пачатку года на \$0,2 млрд, або на 1,3 %.

• Гродзенскія інспектары ДАІ будуць абменьвацца інфармацыяй з кіроўцамі ў месенджары.

• Мінскі фестываль моў пройдзе 31 сакавіка на філалагічным факультэце БДУ.

• Першы прававаруны беларускі электробус хутка адправіцца ў брытанскі Нотынгем.

• 28 сакавіка памёр Адольф Валадзько, Герой Сацыялістычнай Працы, заслужаны работнік сельскай гаспадаркі БССР.

• 18-гадовы салдат, які самавольна пакінуў часть 19 сакавіка, быў затрыман учора ў пасёлку Дарожны Смалявіцкага раёна.

• Трое жыхароў Брэсцкай вобласці ў выніку хітрай аферы выкралі грошы на \$20 тыс.

Шчырая размова

ЗАЛЕЖНАСЦЬ І АДЗІНОТА

ШТО ТУРБУЕ АБАНЕНТАЎ ТЭЛЕФОНА ДАВЕРУ?

Крыху больш за 10 гадоў таму ў Гродне пачаў дзейнічаць адзіны нумар псіхалагічнай дапамогі 170. Аб тым, што ён задытрабаваны, сведчыць і колькасць тэлефонных званкоў — прыкладна 4-5 тысяч у год. Звяртаюцца па розных нагодах — ад сямейных да праблем з алкаголем. І спадзяюцца, што спецыяліст на тым канцы провада адкажа на пытанне: што з імі не так?

Выбар — за абанентам

У службе тэлефона даверу працуе восем чалавек, з іх палова мужчыны. Як заўважыла кіраўнік службы псіхалагічнай дапамогі Таццяна Вазнюк, гэта «залаты фонд» службы. Многія абаненты выказваюць жаданне раскажыць аб сваёй праблеме менавіта мужчынам, і гэта іх жаданне абавязкова ўлічваецца. Маўляў, мужчынская энергетыка адрозніваецца ад жаночай, што ўплывае на канчатковы вынік.

Людзі сталаму ўзросці больш давяраюць жанчынам-псіхалагам. Ім і самі жанчыны часцей раскажыць пра свае сямейныя і асабістыя праблемы. Дарэчы, слабы пол — галоўны кантынгент абанентаў тэлефона даверу. Але паступова сітуацыя змяняецца. Напрыклад, летас разрыў паміж колькасцю званкоў мужчын і жанчын значна скараціўся. Дужы пол часцей звяртаецца з праблемамі алкагольнай залежнасці.

СТАР. 7

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ён адзначыў, што Аўстрыя з'яўляецца адным з буйнейшых інвестараў у беларускую эканоміку.

«Я вельмі рады, што і потым нашы прадпрыемствы будуць мець магчымасць праводзіць з вамі перагаворы, што прадстаўнікі нашых прадпрыемстваў змогуць сустрэцца з вашым прэм'ер-міністрам. Я вельмі рады, што на працягу наступнага паўгоддзя вы, верагодна, зможаце наведаць Аўстрыю, і мы такім чынам крок за крокам зможам паглыбляць нашы адносіны», — паведаміў Себасц'ян Курц.

Таксама адбылася сустрэча аўстрыйскай дэлегацыі з прэм'ер-міністрам і членамі ўрада Беларусі.

У тэму

Пасля перагавораў Аляксандр Лукашэнка і Себасц'ян Курц зрабілі заявы ў прэс-навінаў журналістаў.

Аляксандр Лукашэнка: «Аўстрыя з'яўляецца адным з вядучых інвестыцыйных партнёраў Беларусі, іграе важную ролю ў мадэрнізацыі шэрагу галін эканомікі нашай краіны, у тым ліку дрэваапрацоўкі, тэлекамунікацый, банкаўскага сектара. Мы канстатавалі, што толькі за мінулы год Аўстрыя інвеставала ў Беларусь звыш 300 мільёнаў долараў. Мы разлічваем на далейшае пашырэнне ўзаемадзеяння з Аўстрыяй па ўсіх аб'ёмных і новых перспектывных і інавацыйных кірунках. Мне вельмі імпануе, што, нягледзячы на сваю маладосць, аўстрыйскі канцлер глыбока паглыблены ў гандлёва-эканамічныя адносіны Беларусі і Аўстрыі і добра валодае пытаннямі эканомікі».

Себасц'ян Курц: «Я вельмі рады, паважаны спадар Прэзідэнт, што мы змаглі абмеркаваць не толькі эканамічныя, палітычныя пытанні, але і пытанні прававой дзяржаўнасці, дэмакратыі, прававой чалавека. Гэта важны для нас дыялог. Паважаны спадар Прэзідэнт, мы таксама абмеркавалі з вамі сёння пытанні палітычнага супрацоўніцтва ў гэтым рэгіёне. Я хачу падзякаваць вам за тую ролю, якую вы выконваеце ва ўстановах міру ў рэгіёне. Мы, у прыватнасці, абмяркоувалі ўкраінскі канфлікт і тым Мінскай пагадненні, якія тут былі дасягнуты, ваша праца па функцыянаванні кантактнай групы — усё гэта ўносіць вялікі ўклад у стабільнасць у рэгіёне».

Марыя ДАДАЛКА.

Блізкая ўлада

ПАЧУЮЦЬ КОЖНАГА

Адміністрацыя Прэзідэнта традыцыйна працягвае ажыццяўляць выязныя прыёмы грамадзян у рэгіёнах.

Аднак гэты прыём будзе асаблівым. У ходзе выезду ў рэгіён прадстаўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта правядуць праверку адказу дзяржаўных органаў на пытанні, якія жыхары раёнаў накіравалі на БелТА падчас акцыі «Ваша пытанне Прэзідэнту» ў рамках падрыхтоўкі і правядзення «Вялікай размовы з Прэзідэнтам». Запісацца на прыём можна па тэлефонах адрэаваў на рабоче са зваротамі грамадзян адпаведных выканаўчых камітэтаў. Пасля 7 красавіка 2019 года выязныя прыёмы працягнуцца.

Такім чынам, на першым тыдні красавіка прыёмы пройдуць у Брэсцкай, Гродзенскай, Магілёўскай і Мінскай абласцях па наступным графіку: намеснік начальніка галоўнага эканамічнага ўпраўлення — начальнік ўпраўлення развіцця рэгіянальнага патэнцыялу **Святлана СКАЛАБАН** правядзе прыём у **Нясвіжскім райвыканкам 2 красавіка, з 12 да 15 гадзін**; памочнік Прэзідэнта **Аляксандр КОСІНЦ** правядзе прыём у **Барысаўскім райвыканкам 3 красавіка, з 10 да 13 гадзін**;

памочнік Прэзідэнта — інспектар па Брэсцкай вобласці **Анатоль МАРКЕВІЧ 4 красавіка** прыедзе ў **Драгачынскі райвыканкам, дзе з 10 да 11 гадзін правядзе прамую тэлефонную лінію, а з 11 да 14 — асабісты прыём**;

памочнік Прэзідэнта — інспектар па Гомельскай вобласці **Юрый ШУЛЕЙКА ў той жа дзень** наведвае Мазырскі райвыканкам, у якім з 14 да 15 гадзін правядзе прамую тэлефонную лінію, а з 15 да 17 — асабісты прыём.

Астатнія прыёмы і тэлефонныя лініі пройдуць **5 КРАСАВІКА**. Намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта **Уладзімір ЖАУНІЯ** правядзе прыём у **Сенненскім райвыканкам 5 з 11 да 14 гадзін**.

Памочнік Прэзідэнта — інспектар па Гродзенскай вобласці **Іван ЛАЎРЫНОВІЧ** у гэты дзень наведвае **Астравецкі райвыканкам, дзе з 10 да 12 гадзін прыйдзе прамая тэлефонная лінія, а з 12 да 14 — асабісты прыём**.

Акрамя таго, першы намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення па працы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб — начальнік ўпраўлення пісьмовых і электронных зваротаў **Крысціна ПОБАЛЬ** адрываецца ў **Дрыбінскі райвыканкам, дзе з 12 да 15 гадзін правядзе прыём грамадзян**. **Уладзіслава ЛУКАШЭВІЧ.**

ЗЛАВІЦЬ ХАКАТОНСКІ ДРАЙВ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Для ўдзелу ў мерапрыемстве сабраліся каля трох дзясяткаў педагогаў з Бабруйска, Пінска, Сморгоні, Светлагорска, Баранавіч, Барысава, Радашковіч, Смалевіч, Мар'інай Горкі, Мінска і іншых гарадоў. Сярод іх былі настаўнікі фізікі, матэматыкі, інфарматыкі, біялогіі, музыкі, беларускай і рускай мовы і літаратуры, гісторыі, дадатковай адукацыі, псіхологі... Калі для «айцішнікаў» хакатоны даўно сталі будзённай справай, то для абсалютнай большасці педагогаў гэта быў першы падобны вопыт.

Каманда «Вучыцца лёгка» не дасталася «айцішніка», але дзяўчаты не разгубілі і... перамагі!

Адкрываецца EduTHON, **Сяргей БАРЫСІК, тэхнічны дырэктар і сузаснавальнік PandaDoc**, падкрэсліў: «Дыпламаючы настаўнікам, мы робім важны ўклад у будучыню нашага грамадства. У пошуках перспектывных супрацоўнікаў многія IT-кампаніі фактуюць сёння сваю ўвагу пераважна на ўніверсітэтах, мы ж працуем на доўгатэрміновую перспектыву. Для мяне падтрымка хакатон — проста вялікае задавальненне. Вельмі хочацца дапамагчы, але трэба ведаць, як менавіта мы можам дапамагчы адукацыі? Магчыма, педагогам будзе карысны вопыт практычнай работы ў IT, таму што працэс распаўсюду праграмага забяспечэння — гэта менавіта праектная работа. Мы можам навучыць іх таму, які вялікую ідэю разбіць на маленькія часткі, вылучыць галоўнае, усталяваць выразны крытэрыі паспяхоўнасці. А настаўнікі маглі б затым перадаць гэты вопыт сваім вучням».

— А я адчуваю да вас лёгка зайдзеце і лёгка спачуванне, бо выдатна ведаю, наколькі напружанымі будзе два праведзеныя на хакатоне дні. Але пасля іх вы абавязкова зменіцеся.

— А я адчуваю да вас лёгка зайдзеце і лёгка спачуванне, бо выдатна ведаю, наколькі напружанымі будзе два праведзеныя на хакатоне дні. Але пасля іх вы абавязкова зменіцеся.

EduTHON — гэта двухдзённая творчая лабораторыя, падчас работы якой спецыялісты са сферы адукацыі і IT збіраюцца разам, каб абмянуцца ідэямі, аб'яднацца па інтарэсах і стварыць мінімальны рабочы прадукт. Мэта EduTHON — прыдумаць і паспрабаваць хутка зрабіць праекты, якія скарачаюць разрыў паміж школай і сучасным грамадствам.

ся, бо проста ўжо не зможае быць ранейшым! — паабяцаў педагогам **дырэктар Асацыяцыі «Адукацыя для будучыні» Аляксандр ХОМІЧ**.

Геаметрыя ў 3D

Зрэшты, як аказалася, вопыт самапрэзентацыі сваёй ідэі можа аказацца надзвычай карысным не толькі педагогам, але і айцішнікам: яны таксама прыйшлі на хакатон з пэўнымі задумамі, якія хацелі б ажыццявіць. Але ідэю трэба ўмець «прадаць», а для гэтага яе неабходна загарнуць у яркую ўпакоўку, прыдумаць маркетынгавы ход і даступна выкласці ўдзельнікам. На выступленне аўдэльнікам адводзілася ўсяго 60 секундаў. І не ўсе з пастаўленай задачай справіліся. Былі вельмі класныя ідэі, якія, на жаль, не знайшлі падтрымкі. Напрыклад, па стварэнні рэсурсу, які б дазваляў папулізаваць і гульні са змяненнем законаў фізікі, акустыцы ў свят фантастыкі Стругацкіх (фізіка можа быць займальнай і зразумелай). Ці спрацаваць праект, які дапаможа дзецям запамінаць складаныя тэрміны, азначэнні, правілы па розных школьных прадметах — своеасабліваю базу «запаміналак» нахшталь «Долго елі торты, не налезілі шорты...». Прапаноўвалася таксама стварыць рэсурс у дапамогу настаўнікам для фарміравання ў падрастаючага пакалення навыкаў «чалавека будучыні» (славаўты чатыры К: камунікацыя, кааперацыя, крытычнае мысленне і крэатыўнасць).

У найлепшых традыцыях хакатонскага «жанру» ўдзельнікі павінны былі ўтварыць каманды, сфармуляваць ідэю, сумесным намаганнем прапрацаваць яе магчымую рэалізацыю пры дапамозе сучасных тэхналогій і прапанаваць камандны праект або нават гатовую праграму на суд журы. Усяго ўтварылася дзевяць камандаў. Варта дадаваць, што «айцішнікі» дасталіся не ўсім. А камусьці, наадварот, моцна пашанцавала: у камандзе «Стэрэаметрыя AR» педагогі аказаліся нават у меншасці. Супрацоўнікі кампаніі па стварэнні высокатэхналагічных рашэнняў у дапоўненай рэальнасці AR.TEAM прыйшлі на хакатон разам са сваім дырэктарам Канстанцінам Пятрашчам.

Дарэчы, самаму юнаму прадстаўніку гэтай каманды Аляксею ПІЛЮГІНУ ўсяго 16 гадоў (юнак вучыцца ў 10-м класе мінскай сярэдняй школы

Праграма для мабільных устройстваў MATH REALITY дазваляе настаўнікам самастойна рабіць візуалізацыю фігур для задач па стэрэаметрыі.

№ 83), але гэта быў ужо дзевяты (!) хакатон у яго жыцці. А першы падобны вопыт ён атрымаў у 14 гадоў. «Праўда, каб мяне прынялі ў каманду, я тады трохачка «схлусіў» — сказаў, што мне на два гады больш, — смеяўся Аляксей». — Прызнаюся, што я вельмі люблю хакатоніц, нават ездзіў з гэ-

тай мэтай у Маскву. Для мяне хакатон — у першую чаргу, магчымасць знайсці аднаудцаў, пазнаёміцца з цікавымі людзьмі». На адным з такіх мерапрыемстваў на плошчу звярнуў увагу Канстанцін Пятрашча, і запусціў яго далучыцца да «AR.TEAM» — і вось ужо каля года перспектывны праграміст працуе ў яго камандзе.

Дарэчы, на EduTHON на Аляксея лягла асноўная нагрузка па стварэнні праграмы і ён з ёй выдатна справіўся. Але ідэя, якую распацоўвала каманда «Стэрэаметрыя AR» — мабільная праграма, якая дазваляе сканструяваць і разгледзець прасторавыя фігуры ў рэжыме дапоўненай рэальнасці, — усё ж такі належала педагогу. Яе прапанавала Ірына АДАМОВІЧ, настаўнік матэматыкі з барысаўскай сярэдняй школы № 20 і кіраўнік STEM-цэнтра, створанага на базе гэтай навукальнай установы.

«Банды» энтузіястаў

Пасля 20 гадзін напружанай працы прыйшоў час прадстаўляць журы свае праекты. На выніковы пітч камандам даецца ўсяго тры хвіліны. У выніку ў адведзеныя хранаметраж упасалася толькі адна каманда «Вучыцца лёгка».

— Прыгадайце, калі вы вучыліся ў школе, ці даводзілася вам наганяць прапушчаны за-за хваробы матэрыял? Калегі, падміце руку тым, каму даялося адрацоўваць з вучнямі прапушчанае, застаючыся пасля заняткаў? Паважаныя бацькі, а вы не тлумачылі сваім дзіцяці тэмы, якія прайшлі міма яго, таму што ён доўга адсутнічаў у школе? — задавала пытанні аўдэиторы член каманды Анастасія Ганчарова. — «Вітамін ведаў» — гэта інтэрнэт-платформа, якая дапамагае вучыцца дзецям, таму доўга хварэюць, праз сеціва, прычым у інтэрактыўнай форме.

Навукальны матэрыял будзе на ёй прадстаўлены па ўсіх класах і тэмах, але выкладзены ў «аблегчаным» выглядзе: гэта могуць быць 15-хвілінныя відэа, малюнкi, мульцікі, тэсты, гульнічыя фарматы... Пазней плануем дадаць на платформу матэрыялы для навучання дзяцей з асаблівасцямі развіцця

(дысплексіяй, слабым слыхам і слабаўдушчых), арганізаваць магчымасць відэасувязі з класам.

Цікава, што каманда «Вітамін ведаў» узяла на хакатоне два галоўныя прызы: ад кампаніі EPAM — у намінацыі «Сацыяльна-адукацыйныя патрэбы» і спецыяльны прыз ад тэхнічнага дырэктара кампаніі PandaDoc у памеры 1000 долараў.

— Менавіта ў дзв'юхат была самая цікавая камандная работа. Назіраць збоку за тым, як яны ўзаемадзейнічалі, было вельмі крута, — растлумачыў свой выбар Сяргей Барыск. — На жаль, ім не дасталася «айцішніка»...

Асацыяцыя «Адукацыя для будучыні» абрала сваёй пераможцу. Ім стаў праект «UKI дыктоўкі». У каманду аб'ядналіся тры настаўнікі, праграміст, аналітык і PR-менеджар, каб разам вырашыць праблему пісьменнасці насельніцтва.

Аляксею ПІЛЮГІНУ ўсяго 16 гадоў, але гэта быў ужо дзевяты (!) хакатон у яго жыцці. На плошчу лягла асноўная нагрузка па стварэнні мабільнай праграмы.

У каманду-пераможцу акрамя Анастасіі Ганчаровай увайшлі Таццяна Багдановіч (настаўнік фізікі з бабруйскай СШ № 10), Вікторыя КАЛАЦЮК (настаўнік матэматыкі і інфарматыкі, СШ № 1 з Пружан), Марына КУЛІНОВІЧ (настаўнік інфарматыкі і праграмавання, СШ № 13, Бабруйск), Таццяна ВОЙТКА (настаўнік інфарматыкі са смаргонскай СШ № 5), Ірына МІТРАФАНЕНКАВА (настаўнік музыкі з Лошыцкай гімназіі Барысаўскага раёна), Таццяна ПАРХАМЧУК (настаўнік біялогіі) і Алена ШУМАК (настаўнік рускай мовы і літаратуры) — абедзве прадстаўніцы пінскай гімназіі № 2. Дзв'юхаты прызыліся, што калі ў першы дзень зразумелі, што засталіся без «айцішнікаў», іх ахапіў страх, але потым яны ўзялі сябе ў рукі...

Пры ад кампаніі BigData Technologies у намінацыі «Тэхналогіі XXI стагоддзя» атрымала каманда «Стэрэаметрыя AR». Іх праграма для мабільных устройстваў MATH REALITY дазваляе настаўнікам самастойна рабіць візуалізацыю фігур для задач па стэрэаметрыі. Гэта інструмент, пры дапамозе якога можна ства-

Персанальны анлайн-дыктоўкі ўнутры гаджэта дазваляюць увайсці ў праграму, выбраць любую мову, тэму, прайсці дыктоўку (тэкст начытваецца загадаў) і тут жа правярць свае памылкі. Ключовай перагай праграмы з'яўляецца анлайн-кансультацыя выкладчыка і магчымасць кожнаму педагогу ствараць тэксты пад свае канкрэтныя патрэбы.

Першы сумесны адукацыйны хакатон фінішаваў. Ці будзе працяг? Падчас узнагароджан пераможцаў кампанія EPAM абвясціла пра свой намер паўдзельнічаць у арганізацыі наступнага EduTHON! Гэта павадамленне ўсе сустрэлі апладысмантамі. Як вельмі трапна заўважыла адна з удзельніц, такую канцэнтраваную разумных і ідэйных людзей можна сустрэць вельмі рэдка. Адзіночкі ў нашым свеце выжываюць з цяжкасцю, і настаўнікам-энтузіястам працаваць у школах зусім няпроста. Але калі такі педагог прыязджае на хакатон і сустракае «банду» такіх жа, як ён — гэта дорыць яму надзею і натхненне.

Надзея **НІКАЛАЕВА**. **Фота аўтара і Асацыяцыі «Адукацыя для будучыні».**

Камунальныя стасункі

БОЛЬШ ЭНЕРГІІ — МЕНШ ЗАТРАТ

Мясцовае паліва, святлодыёды, зялёная эканоміка і зніжкі на цяпло

Не толькі захаваць высокія сацыяльныя стандарты, але і максімальна палепшыць іх, прыцягнуўшы да гэтай справы ўвагу і сродкі насельніцтва, імкнучы спецыялісты жыллёва-камунальнай і энергетычнай сфер. Пры гэтым яны заклікаюць да эканоміі шляхам выкарыстання мясцовых відаў паліва (МВП), энергазберажальных тэхналогій і нават... казак.

Электракацельныя зменшаць кошт жылля

Камунальная гаспадарка краіны выкарыстоўвае каля 23 % усёй электраэнергіі, якая выпрацоўваецца. Пры гэтым насельніцтва спажывае 56 % цеплаэнергіі і 30 % электраэнергіі. Такія лічбы сведчаць пра важнасць эканоміі энергарэсурсаў у галіне ЖКГ, упэўнены **Дзмітрый КУЛАК**, намеснік начальніка Мінскага гарадскога ўпраўлення па нагляду за рацыянальным выкарыстаннем паліва-энергетычных рэсурсаў **Дэпартаменту па энергаэфектывнасці Дзяржкамітэта па стандартызацыі**: — У сталіцы на 2019 год распрацаваны шэраг мерапрыемстваў па энергазберажэнні, у выніку якіх прадугледжана скарачэнне 170 тысяч тон умоўнага паліва (т. у. п.) або 34 мільёнаў долараў.

На думку спецыялістаў, асноўныя напрамкі, якія дазваляюць эканоміць, гэта ўкараненне новых энергазберажальных тэхналогій і аптымізацыя цеплавых сетак. Штогод у сектары ЖКГ, дарэчы, эканоміцца 1,7 млн т. у. п. — Адін са шляхоў — павелічэнне спажывання электраэнергіі ў камунальнай гаспадарцы непасрэдна пры будаўніцтве жылля. Па разліках вучоных, пры захаванні былых аб'ёмаў уводу жылля аб'ёмы спажывання электраэнергіі павялічацца на 0,3 мільярда кілават-гадзін у год. Адзін з перспектывных кірункаў у гэтым плане — усталяванне пакватэрных электракалектароў з электраводанагравальнікамі пры будаўніцтве жылля. А пры мадэр-

нізацыі — устаноўка электракацельных. Гэта знізіць кошт жылля, якое ўводзіцца, бо паменшацца затраты на стварэнне інфраструктуры. Не трэба будзе пракладаць цепласеткі, газаправоды і іншае, — кажа **Віталь КРЭЦКІ**, начальнік аддзела прававой работы, кадравай палітыкі і камунікацыі **Дэпартаменту па энергаэфектывнасці Дзяржкамітэта па стандартызацыі**.

Устойлівае развіццё і дэцэнтралізацыя

— Даступная і чыстая энергія магчыма праз аднаўляльную энергетыку, крыніцы якой прырода дае бясплатна, а іх запасы практычна невичэрпны. Пры гэтым вытворчасць энергіі з прыродных крыніц не суправаджаецца выкідамі забруджвальных рэчываў і парніковых газаў, — абзначыла **Наталія КЛІМЕНЧА**, кансультант ўпраўлення рэгулявання ўздзеяння на атмасфернае павятра, змяненне клімату і экспертызы **Міністэрства аховы прыроды**. — Нам трэба павялічваць паказчык спажывання паліва і электраэнергіі на душу насельніцтва, але пры гэтым трэба памяншаць энергаёмкасць і вугляродэмістасць унутраных валавых прадуктаў.

Працягвае павялічвацца і спажыванне мясцовых відаў паліва на кацельных. Летась іх выкарыстоўвалася ўжо 15,5 ад агульнага аб'ёму спажывання энергарэсурсаў. У 2018-м збудавалі 23 кацельныя на МВП, а да 2020 года плануецца ўзвесці яшчэ 150 такіх крыніц агульнай цеплавой магутнасцю больш за 750 МВт, кажуць спецыялісты.

Ліквідацыя малаэфектывных кацельных і падключэнне іх да цэнтралізаваных крыніц таксама спрыяе зніжэнню страт энергіі, а таксама змяншае сабекошт цяпла і дае экалагічны эффект, заўважыў **Юген КРАМЯНЕЦКІ**, начальнік абаненцкай службы **Мінскамунацэплетсеткі**, і расказаў пра новы для сталіцы напрамак эканоміі — дэцэнтралізацыю цеплазабеспячэння.

— У мікрараёне Сокал да нашай міні-ЦЭЦ падключаны катэджны пасёлак. Фактычна тут атрымлівае цяпло 140 дамоў, а працягласць сетак — кіламетры! У выніку цепластарты тут досыць вялікія. Ужо пачаты работы па адключэнні гэтых участкаў сетак ад цэнтралізаванага цеплазабеспячэння і абсталяванні дамоў газавымі ацяпляльнымі прыборамі за кошт сродкаў мясцовага бюджэту.

Эканомія цяпла, святла і ад жыхароў

У сталіцы з мэтай эканоміі цеплаэнергіі сёлета мяркуецца замяніць 21 цеплаабменнік, усталяваць дзевяць сістэм рэгулявання, уцяпліць 54 тысячы м² фасадаў дамоў, замяніць падчас капрамонтаў 4852 аконныя блокі і замяніць і ўцяпліць амаль 11 тысяч м² дахаў, расказаў **Ігар ГАНЧАРЫК**, намеснік галоўнага інжынера **Мінскай гарадскай жыллёвай гаспадаркі**.

Дзеля эканоміі электраэнергіі 2095 ліфтаў запланавана замяніць новымі — гэтая колькасць большая, чым за апошнія пяць гадоў. Звычайныя лямпы працягваюць мяняць на святлодыёдныя, якія аўтаматычна выключаюцца пры адсутнасці гукаў і рухаў побач. Сёлета ў пад'ездах з'явіцца і 49 тысяч новых святлічнікаў, а яшчэ 100 уладкуюцца на фасадах дамоў.

Эканомія энергіі, якую можа прапанаваць само насельніцтва, датычыцца разлікаў па індывідуальных прыборах уліку (ІПУ) цеплаэнергіі, якія ўстаноўлены ў кватэрах. У Мінску таксама абсталяваныя маецца ў 667 дамах, якія абслугоўваюцца ЖКГ, аднак разлічваюцца пра прыборах толькі 479 дамоў, ці 72 %, падкрэсліў **Ігар Ганчарык**: — Каб заахоўваць людзей разлічваюцца пра прыборах, унесены змены ў пастанову № 571, дзе прадугледжваецца зніжка 5 працэнтаў для дамоў, дзе прыборы ўсталювалі да 1 студзеня 2018 года і пачалі разлічывацца пасля прыняцця пастановы. Калі пасля прыняцця пастановы ўлікі са станававі ІПУ, яму цягам трох гадоў даецца зніжка ў 10 працэнтаў.

Фота Андрэй САСОЧКА.

Пакуль гэтая сума не надта вялікая, і ацаніць яе жыхары змогуць толькі на наступны год. Аднак, як паказвае практыка выкарыстання ІПУ, розніца паміж жыроўкамі ў дамах, дзе разлічваюцца пра прыборах, і дамах, дзе плацяць за цяпло, ігнаруючы іх, складае 12 %.

Растэрміноўка на дзесяцігоддзе і навука Берагошы

Цеплавая мадэрнізацыя жыллёвага фонду — таксама перспектывны напрамак эканоміі энергіі. Па даных Белстата, у краіне летась выпрацавана больш за 60 млн Гкал, 23 млн з якіх адлучана насельніцтву. Прычым дзяржава траціць на субсідаванне выпрацоўкі гэтых гігакалорый каля 745 млн долараў. А з 254 млн м² існуючага жылля 178 млн м² — шматкватэрнае, 95 % якога прыватнае, заўважыў **Віталь Крэцкі**: — Наша задача — стымуляваць насельніцтва інвеставаць уласныя сродкі ў мадэрнізацыю сваіх жа дамоў і кватэр. Самы аптымальны варыянт рабіць гэта пры капіталным будаўніцтве. Сёння кошт квадратнага метра пра капбудаўніцтве ацэньваецца ў межах 200 рублёў. Аднак пры гэтым не дасягаецца нарматыўнае значэнне супраўлення цеплаперадачы. А павялічыць затраты на 100 рублёў за метр, мы атрымаем неабходнае значэнне 90 кілават-гадзін на квадратны

метр пры ацэпленні. Першапачаткова плануецца, што гэтыя сродкі будуць выдзяляцца з мясцовых бюджэтаў і міжнародных крыніцаў. Пасля затраты пачынаюць пакрываць насельніцтва.

Мяркуецца, што штомесячныя выплаты будуць падзелены фіксаванымі сумамі ў жыроўках на дзесяць гадоў. Для тэплай кватэры ў 48 м², дзе працявае тры чалавекі, затраты павялічацца, такім чынам, на адну базавую велічыню (25,5 рубля). Для маламабільных сем'яў пры гэтым прадугледжана субсідаванне.

Яшчэ адзін напрамак эканоміі — прапаганда ідэй энергазберажэння, лічаць у фондзе «ЭкаМір», які пачынаў сваю работу з казак для дзіцячых садкоў, пасля пайшоў у школы і ліцэі, а цяпер з дапамогай студэнтаў замахваецца на пастаноўку экалагічных мюзіклаў.

Галіна ЗЛАБЕНКА, член праўлення фонду «ЭкаМір», аўтар казкі пра трох братоў.

— Два старэйшыя — Транжыр і Лянота — нядбайныя. А малодшы — Берагоша — разгрыт граніт навуц энергаэфектывнасці і навуцы ў эканоміі. Пасля былі кнігі «Школа Берагошы», «Азбука Берагошы», — расказвае яна. — Калі дзіця дома, ведаючы пра Берагошу, кажа: «Мама, а ты паче газ гарыць», «Бабуля, а ты пад тэлевізар спіш», «яно тым самым падштурхоўвае дарослых сацьчы, што яны робяць. У выніку з такіх кропелек складаецца агульнае ўуленне пра эканомію.

Ірына СІДАРОК.

Профі

«УЧАСТКОВЫ ГЭТА ТВАР ВЁСКІ»

Участковы інспектар міліцыі пра асаблівасці службы, дапамогу і чалавечнасць

— Без машыны на маім участку ніяк. За дзень па службе праезджаю каля 150 кіламетраў, — запрашае ў аўтамабілі старшы участковы інспектар аддзела аховы правапарадку і прафілактыкі Загараднага аддзела Барысаўскага РУУС маёр міліцыі Дзяніс ЛУЧЫНА. — Я абслугоўваю тэрыторыю Мётчанскага сельсавета. За мной замацавана 20 вёсак. Самая шматлікая з іх — Вялікая Ухалада, дзе пражывае каля 1,5 тысячы чалавек.

«Жыхары звяртаюцца да мяне па ўсіх пытаннях»

— 20 вёсак на аднаго участкавога? Так бывае? — здзіўляюся.
— Бывае нават па 30! — запэўнівае Дзяніс. — І ўсюды па-спявам. Галоўнае — жаданне працаваць. Без гэтага ў нашай справе нікуды.
У самога Дзяніса жаданне служыць у міліцыі ўзнікла, калі ён быў падлеткам:
— Хацелася дапамагчы людзям, форма падабалася. У 1999 годзе паступіў у Мінскую сярэднюю школу міліцыі. Праз два гады ў званні лейтэнанта прыйшоў працаваць у інспекцыю па справах непаўналетніх (ІСН) у Барысаў. Мне тады было 19, зусім малады, — усміхаецца. — У міліцыі, калі лічыць разам з вучобай, я 20 гадоў. Можна юбілей святкаваць!
У 2007 годзе Дзяніс перайшоў ва участковы інспектары. На адным месцы мужчына працуе ўжо 13-ы год.
— А для мяне тут усё толькі пачынаецца, — сціпла ўстапуе ў размову участковы інспектар лейтэнант міліцыі **Наталля КАЗАКОВА**. — Да сваіх абавязкаў прыступіла два месяцы таму. Дзяніс Уладзіміравіч мой настаўнік.

А потым нешта ў галаву мужыку стукнула — і вось вынік, — разводзіць рукамі гаспадыня.
Па словах Дзяніса, у вёсцы злочын не вельмі пераборлівы. Метал, дровы, куры — крадуць усё, што, на іх думку, дрэнна ляжыць або «не там ходзіць».
— Дзяніс Уладзіміравіч — чалавек уважлівы, — хваліць жанчына. — Пагутарыць з ім можна пра ўсё на свеце. З лёгкасцю падтрымае любую тэму, дзе трэба — проста паслухае.
— Служба ёсць служба. Спачатку жончы не падабалася, што я затрымаюся на рабоце, але прывыкла, — дзеліцца міліцыянер. — Увогуле, я стараюся ўсё рабіць своечасова.
У сталіцу вопытнага супрацоўніка кікалі не раз. Але, як кажуць, дзе нарадзіўся, там і прыгадзіўся:
— Нам з жонкай камфортна на Барысаўшчыне. Выхоўваем дзвюх дачок — Ульяну і Паліну.
— Маёй Карыне 9 гадоў. Дачка кажа, што, калі вырасце, будзе «мі-

ліцыянер на вёсцы — чалавек вядомы і паважаны»
— Я ведаю 90% насельніцтва сваёй тэрыторыі. Вось гэта, дарэчы, Аляксандр Мікалаевіч з вёскі Вялікая Ухалада, — указвае на мужчыну га-

даў 40 каля запраўкі. — Пражывае ён на вуліцы Рачной. — Астатнія 10% — жыхары непастаянныя. Толькі засяліліся, а ўжо з'язджаюць.
Лічыць, колькі разоў за дзень вітаецца ў участковы, бясэсоўна: «Саб'яцца з ліку! — смеяцца Дзяніс. — Міліцыянер на вёсцы — чалавек вядомы і паважаны».
Участковы нясуць службу ў дзве змены: з 9 да 18 і з 15 да 24 гадзін. Як прызнаюцца суразмоўнікі, графік у іх ненармаваны.
— Служба ёсць служба. Спачатку жончы не падабалася, што я затрымаюся на рабоце, але прывыкла, — дзеліцца міліцыянер. — Увогуле, я стараюся ўсё рабіць своечасова.
У сталіцу вопытнага супрацоўніка кікалі не раз. Але, як кажуць, дзе нарадзіўся, там і прыгадзіўся:
— Нам з жонкай камфортна на Барысаўшчыне. Выхоўваем дзвюх дачок — Ульяну і Паліну.
— Маёй Карыне 9 гадоў. Дачка кажа, што, калі вырасце, будзе «мі-

ліцыянер кажа, што выхаванне ўласных дзяцей дапамагае знайсці агульную мову з моладдзю. Апорны пункт Дзяніса знаходзіцца ў Мётчанскім сельскім Савеце. Там участковы прымае грамадзян.
— У кожнага жыхара ёсць мой нумар мабільнага тэлефона. У вёсцы, калі што здарылася, людзі хутчэй тэлефануюць свайму участкавому, чым на лінію 102, — тлумачыць Дзяніс.

— Больш за ўсё правапарушэнняў здзяйсняецца ў стане алкагольнага ап'янення. Гэта датычыцца і сямейных канфліктаў. За крадзеж і хуліганства часта затрымаваем непрацуючых грамадзян, — расказвае міліцыянер. — Заўсёды стараюся размаўляць з правапарушальнікамі, тлумачыць магчымыя наступствы іх паводзін. Вынік ёсць. Людзі прыслухоўваюцца, задумваюцца. Трэба ўліч-

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

— Хацелася дапамагчы людзям, форма падабалася. У 1999 годзе паступіў у Мінскую сярэднюю школу міліцыі. Праз два гады ў званні лейтэнанта прыйшоў працаваць у інспекцыю па справах непаўналетніх (ІСН) у Барысаў. Мне тады было 19, зусім малады, — усміхаецца. — У міліцыі, калі лічыць разам з вучобай, я 20 гадоў. Можна юбілей святкаваць!
У 2007 годзе Дзяніс перайшоў ва участковы інспектары. На адным месцы мужчына працуе ўжо 13-ы год.
— А для мяне тут усё толькі пачынаецца, — сціпла ўстапуе ў размову участковы інспектар лейтэнант міліцыі **Наталля КАЗАКОВА**. — Да сваіх абавязкаў прыступіла два месяцы таму. Дзяніс Уладзіміравіч мой настаўнік.

вітаць да сваіх падапечных. Я заходжу проста спытаць, як справы, зда-роўе, прараннаваць дапамогу. На маім участку пражывае нямала адзінокіх пенсіянераў. Я ў іх госьці часты. Вы пачакайце мяне ў машыне, — просіць Дзяніс. — Я пагляджу, ці дома наша гаспадыня. Папярэджу, што з гасцямі, каб не хвалявалася.
Наталля Іванаўна жыве ў вёсцы Аскеркі ў невялічкай хаце адна. Дзяніс згадвае, што некалі дапамог жанчыне знайсці злочызя, які скраў у пенсіянеркі прадукты. Памятае гэта і сама папярэла.
— Уяўляеце, праз акно цукар, хлеб, грэчку вынеслі! Хто? Сусед! Ён спачатку дапамагаў мне па гаспадарчых: дровы пакалоць, вады нанасіць.

А што нам, старым, — абы вольныя вушы знайсці!
— Работа з людзьмі патрабуе поўнай аддачы. Хто б што ні казаў, а народ у нас удзячны. Я часта чую прыемныя словы за сваю працу, бабুলі «сынам» называюць, — дзеліцца Дзяніс. — Чалавек адчувае, як ты да яго ставішся, і гэтак жа ставіцца да цябе.
«Міліцыянер на вёсцы — чалавек вядомы і паважаны»
— Я ведаю 90% насельніцтва сваёй тэрыторыі. Вось гэта, дарэчы, Аляксандр Мікалаевіч з вёскі Вялікая Ухалада, — указвае на мужчыну га-

даў 40 каля запраўкі. — Пражывае ён на вуліцы Рачной. — Астатнія 10% — жыхары непастаянныя. Толькі засяліліся, а ўжо з'язджаюць.
Лічыць, колькі разоў за дзень вітаецца ў участковы, бясэсоўна: «Саб'яцца з ліку! — смеяцца Дзяніс. — Міліцыянер на вёсцы — чалавек вядомы і паважаны».
Участковы нясуць службу ў дзве змены: з 9 да 18 і з 15 да 24 гадзін. Як прызнаюцца суразмоўнікі, графік у іх ненармаваны.
— Служба ёсць служба. Спачатку жончы не падабалася, што я затрымаюся на рабоце, але прывыкла, — дзеліцца міліцыянер. — Увогуле, я стараюся ўсё рабіць своечасова.
У сталіцу вопытнага супрацоўніка кікалі не раз. Але, як кажуць, дзе нарадзіўся, там і прыгадзіўся:
— Нам з жонкай камфортна на Барысаўшчыне. Выхоўваем дзвюх дачок — Ульяну і Паліну.
— Маёй Карыне 9 гадоў. Дачка кажа, што, калі вырасце, будзе «мі-

ліцыянер кажа, што выхаванне ўласных дзяцей дапамагае знайсці агульную мову з моладдзю. Апорны пункт Дзяніса знаходзіцца ў Мётчанскім сельскім Савеце. Там участковы прымае грамадзян.
— У кожнага жыхара ёсць мой нумар мабільнага тэлефона. У вёсцы, калі што здарылася, людзі хутчэй тэлефануюць свайму участкавому, чым на лінію 102, — тлумачыць Дзяніс.

— Больш за ўсё правапарушэнняў здзяйсняецца ў стане алкагольнага ап'янення. Гэта датычыцца і сямейных канфліктаў. За крадзеж і хуліганства часта затрымаваем непрацуючых грамадзян, — расказвае міліцыянер. — Заўсёды стараюся размаўляць з правапарушальнікамі, тлумачыць магчымыя наступствы іх паводзін. Вынік ёсць. Людзі прыслухоўваюцца, задумваюцца. Трэба ўліч-

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

— Хацелася дапамагчы людзям, форма падабалася. У 1999 годзе паступіў у Мінскую сярэднюю школу міліцыі. Праз два гады ў званні лейтэнанта прыйшоў працаваць у інспекцыю па справах непаўналетніх (ІСН) у Барысаў. Мне тады было 19, зусім малады, — усміхаецца. — У міліцыі, калі лічыць разам з вучобай, я 20 гадоў. Можна юбілей святкаваць!
У 2007 годзе Дзяніс перайшоў ва участковы інспектары. На адным месцы мужчына працуе ўжо 13-ы год.
— А для мяне тут усё толькі пачынаецца, — сціпла ўстапуе ў размову участковы інспектар лейтэнант міліцыі **Наталля КАЗАКОВА**. — Да сваіх абавязкаў прыступіла два месяцы таму. Дзяніс Уладзіміравіч мой настаўнік.

вітаць да сваіх падапечных. Я заходжу проста спытаць, як справы, зда-роўе, прараннаваць дапамогу. На маім участку пражывае нямала адзінокіх пенсіянераў. Я ў іх госьці часты. Вы пачакайце мяне ў машыне, — просіць Дзяніс. — Я пагляджу, ці дома наша гаспадыня. Папярэджу, што з гасцямі, каб не хвалявалася.
Наталля Іванаўна жыве ў вёсцы Аскеркі ў невялічкай хаце адна. Дзяніс згадвае, што некалі дапамог жанчыне знайсці злочызя, які скраў у пенсіянеркі прадукты. Памятае гэта і сама папярэла.
— Уяўляеце, праз акно цукар, хлеб, грэчку вынеслі! Хто? Сусед! Ён спачатку дапамагаў мне па гаспадарчых: дровы пакалоць, вады нанасіць.

А што нам, старым, — абы вольныя вушы знайсці!
— Работа з людзьмі патрабуе поўнай аддачы. Хто б што ні казаў, а народ у нас удзячны. Я часта чую прыемныя словы за сваю працу, бабুলі «сынам» называюць, — дзеліцца Дзяніс. — Чалавек адчувае, як ты да яго ставішся, і гэтак жа ставіцца да цябе.
«Міліцыянер на вёсцы — чалавек вядомы і паважаны»
— Я ведаю 90% насельніцтва сваёй тэрыторыі. Вось гэта, дарэчы, Аляксандр Мікалаевіч з вёскі Вялікая Ухалада, — указвае на мужчыну га-

даў 40 каля запраўкі. — Пражывае ён на вуліцы Рачной. — Астатнія 10% — жыхары непастаянныя. Толькі засяліліся, а ўжо з'язджаюць.
Лічыць, колькі разоў за дзень вітаецца ў участковы, бясэсоўна: «Саб'яцца з ліку! — смеяцца Дзяніс. — Міліцыянер на вёсцы — чалавек вядомы і паважаны».
Участковы нясуць службу ў дзве змены: з 9 да 18 і з 15 да 24 гадзін. Як прызнаюцца суразмоўнікі, графік у іх ненармаваны.
— Служба ёсць служба. Спачатку жончы не падабалася, што я затрымаюся на рабоце, але прывыкла, — дзеліцца міліцыянер. — Увогуле, я стараюся ўсё рабіць своечасова.
У сталіцу вопытнага супрацоўніка кікалі не раз. Але, як кажуць, дзе нарадзіўся, там і прыгадзіўся:
— Нам з жонкай камфортна на Барысаўшчыне. Выхоўваем дзвюх дачок — Ульяну і Паліну.
— Маёй Карыне 9 гадоў. Дачка кажа, што, калі вырасце, будзе «мі-

ліцыянер кажа, што выхаванне ўласных дзяцей дапамагае знайсці агульную мову з моладдзю. Апорны пункт Дзяніса знаходзіцца ў Мётчанскім сельскім Савеце. Там участковы прымае грамадзян.
— У кожнага жыхара ёсць мой нумар мабільнага тэлефона. У вёсцы, калі што здарылася, людзі хутчэй тэлефануюць свайму участкавому, чым на лінію 102, — тлумачыць Дзяніс.

— Больш за ўсё правапарушэнняў здзяйсняецца ў стане алкагольнага ап'янення. Гэта датычыцца і сямейных канфліктаў. За крадзеж і хуліганства часта затрымаваем непрацуючых грамадзян, — расказвае міліцыянер. — Заўсёды стараюся размаўляць з правапарушальнікамі, тлумачыць магчымыя наступствы іх паводзін. Вынік ёсць. Людзі прыслухоўваюцца, задумваюцца. Трэба ўліч-

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

ваць і той факт, што гэта вёска, дзе адзін аднаго ведаюць. Сорам ніхто не адмяняў.
У поле зроку участкавога часцей за ўсё трапляюць людзі, якія ўжо пераступілі закон. Міліцыянер кажа, што жанчын і мужчын сярэд іх апошнім часам пароўну.
— Гарачая пара для участкавога пачынаецца летам. Сезон адпачываючых жончых з агародам, сямя трымае хатнюю гаспадарку. «У вёсцы заўсёды ёсць чым заняцца. Без справы сядзець не будзе».
Кацярына АСМЬКОВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

Тэма

ВЕЛАСІПЕД — ПРЫМАНКА ДЛЯ ЗЛАЧЫНЦЫ

Вясна — час, калі на вуліцы выязджае вялікая колькасць веласіпедістаў. Але разам з тым актывізуецца і злачынцы, якія хочуць займець веласіпед, выкрадуць яго ў законнага гаспадара. Пра абстаноўку з крадзежамі двухколавага транспарту і тое, як жа гэтага пазбегнуць, расказаў намеснік начальніка арганізацыйна-аналітычнага ўпраўлення міліцыі грамадскай бяспекі Міністэрства ўнутраных спраў палкоўнік міліцыі **Вадзім ПЕТЫШ**.

Без сведкаў

— Можна сказаць, што веласіпеды крадуць на працягу ўсяго года. Натуральна, услед адбываецца ўвесну і ўлетку, калі на вуліцы выязджае большая колькасць веласіпедістаў, чым узімку. Але і за першыя два месяцы па рэспубліцы ўжо зафіксавана 140 крадзежоў веласіпеду. За ўвесь мінулы год іх колькасць перавысіла дзве з паловай тысячы.
Злачынцы, звязаныя з крадзежам гэтага віду транспарту, раскрываць даволі складана. Гэта звязана з тым, што слядоў згончых пакаіда мінімум. Сеў на веласіпед — і пакаціў у невядомым кірунку. Якія ж месяцы можна назваць неясчымі для двухколавага сябра?

просты — «заважыў» на 480. Прычым трэба асобна спыніцца на адным псіхалагічным моманце. Даволі шырока пашырана меркаванне, маўляў, каму патрэбны стары пашарпаны прадмет побыту. Датычыцца гэта і веласіпеду, якія маглі адкатаць ужо не адзін дзясятка гадоў. Дык вось, зладзеі ўсё роўна сцягнуць тое, што «дрэнна ляжыць». Проста адбыцца гэта можа не адразу. Напрыклад, ужо сёлета быў скрадзены веласіпед, які каштаваў усяго толькі 50 рублёў.
На адсутнасць патэнцыйных сведкаў злачынства і разлічваюць зламчыкі. Больш за тое, сам гаспадар далёка не заўжды можа дакладна сказаць, калі менавіта знік яго двухкаловы транспарт. Напрыклад, сёлета ў адной з заўў быў укаваны прыкладны тэрмін выкрадання з 1 да 15 лютага. Цэлыя два тыдні гаспадар не звяртаў увагі, ці ёсць яго веласіпед, ці няма...

А вось выпадкаў крадзежоў з тэрыторыі, якія абсталяваны сістэмай віданазірання, значна менш, чым з месцаў агульнага карыстання ў шматпавярховых дамах. Аб'екты камеры выконвае дзейсную прафілактычную функцыю. Зрэшты, гэта псіхалагічны фактар — не фізічны, стапрацэнтны гарантыю таго, што крадзеж не адбудзецца, ён таксама не даець. Таму лепш за ўсё пакапаціцца аб недачынальнасці ўласнага байка самому.
Дакументы павінны быць у парадку
Раскрыццё крадзежоў веласіпеду нярэдка ўпіраецца ў праблему неахайнага стаўлення законных уладальнікаў да серыйнага нумара. Яго вытворца звычайна наносіць на раму. Але ці ўсё, набываючы транспарт, ведаюць яго? Або захоўваюць дзясцігоддзямі дакументы на байк? Да таго ж, калі зламчыкі вырашыць прадаць скрадзенае, дакументаў у яго не будзе дакладна. Серыйны нумар на раме таксама можа быць знішчаны. А эксплуатацыя веласіпеду з такімі пашкоджаннямі ў Беларусі не забаронена. Акрамя таго, сама рама — гэта ўсёго толькі адзін з кампанентаў сучаснага веласіпеду. Цяперашнія мадэлі могуць быць укамплектаваны іншымі драгымі дэталямі, якія зняць можна адносна лёгка, а вось пасля распазнаў, што яны былі менавіта на вашым байку, — не. І гэта яшчэ не ўсё. Калі пасля акажацца, што транспарт быў скрадзены, то ён будзе па рашэнні суда вернуты

законнаму ўладальніку, у якога яго скралі. Чалавек жа, які набыў веласіпед «з рук» у зламчыка, нажыве непатрэбныя праблемы. Таму ці варта рызыкаваць, набываючы транспарт без дакументаў?
— Што ж рабіць, калі выпадкова вы ўбачылі веласіпед, які калісьці ў вас скралі? Самае галоўнае — не падавацца эмоцыям, — раіць Вадзім Петыш. — Сілавая самадзейнасць можа прывесці да таго, што праблема з законам узнікнець не толькі ў зламчыка, але і ў вас. Таму лепш за ўсё тут жа набраць нумар 102 і выкопчаць падказкі праваахоўнікаў. Калі веласіпедіст чакае міліцыю для высвятлення сітуацыі на захаванні і ваша маёмасць паехала ў нейкім кірунку, то запамінаць яго мага падрабязней яго прыкметы і шлях руху.
Аднак чым пасля «разрульваць» такія сітуацыі, лепш іх папярэджваць. А б тым, каб захавалася маёмасць, ніхто не пакапаціцца лепш за самога ўладальніка. Галоўнае — не пакаціць свой транспарт у вольным доступе без нагляду і не праціць незнаёмых людзей пасярагчы на дзясціх хвілінчак ваш байк, пакуль вы будзеце нешта набываць у краме. Інакш існуе істотны шанс, што вы выйдзеце з пакупкамі і не ўбачыце ні добраахвотнага вартуаўніка, ні веласіпед, ні нават сведка таго, што адбылося. Ды і ў неспраўдлівым полі зроку не прышпіліваць веласіпед — таксама вельмі рызыкоўна. Хтосьці можа проста перадаць вам заскочыць на сядло і з'ехаць.
— Разам з тым многія крадзежы веласіпеду раскрываюцца па гарацых слядах, — канстатуе суразмоўнік. — Калі вы адышлі на некалькі хвілін, вярнуліся і веласіпед не ўбачылі, то адразу тэлефануйце ў міліцыю. Кожная згубленая хвіліна дае фору злачынцу, бо хуткасць веласіпеду можа перавышаць 30 кіламетраў за гадзіну. Раскажыце сябрам і знаёмым пра тое, што ў вас скралі двухкаловы транспарт. Можна, яны ўбачаць ваш байк дзесьці ў горадзе.
Што цікава, немагчыма вызначыць нейкі тыповы партрэт тых, хто

законнаму ўладальніку, у якога яго скралі. Чалавек жа, які набыў веласіпед «з рук» у зламчыка, нажыве непатрэбныя праблемы. Таму ці варта рызыкаваць, набываючы транспарт без дакументаў?
— Што ж рабіць, калі выпадкова вы ўбачылі веласіпед, які калісьці ў вас скралі? Самае галоўнае — не падавацца эмоцыям, — раіць Вадзім Петыш. — Сілавая самадзейнасць можа прывесці да таго, што праблема з законам узнікнець не толькі ў зламчыка, але і ў вас. Таму лепш за ўсё тут жа набраць нумар 102 і выкопчаць падказкі праваахоўнікаў. Калі веласіпедіст чакае міліцыю для высвятлення сітуацыі на захаванні і ваша маёмасць паехала ў нейкім кірунку, то запамінаць яго мага падрабязней яго прыкметы і шлях руху.
Аднак чым пасля «разрульваць» такія сітуацыі, лепш іх папярэджваць. А б тым, каб захавалася маёмасць, ніхто не пакапаціцца лепш за самога ўладальніка. Галоўнае — не пакаціць свой транспарт у вольным доступе без нагляду і не праціць незнаёмых людзей пасярагчы на дзясціх хвілінчак ваш байк, пакуль вы будзеце нешта набываць у краме. Інакш існуе істотны шанс, што вы выйдзеце з пакупкамі і не ўбачыце ні добраахвотнага вартуаўніка, ні веласіпед, ні нават сведка таго, што адбылося. Ды і ў неспраўдлівым полі зроку не прышпіліваць веласіпед — таксама вельмі рызыкоўна. Хтосьці можа проста перадаць вам заскочыць на сядло і з'ехаць.
— Разам з тым многія крадзежы веласіпеду раскрываюцца па гарацых слядах, — канстатуе суразмоўнік. — Калі вы адышлі на некалькі хвілін, вярнуліся і веласіпед не ўбачылі, то адразу тэлефануйце ў міліцыю. Кожная згубленая хвіліна дае фору злачынцу, бо хуткасць веласіпеду можа перавышаць 30 кіламетраў за гадзіну. Раскажыце сябрам і знаёмым пра тое, што ў вас скралі двухкаловы транспарт. Можна, яны ўбачаць ваш байк дзесьці ў горадзе.
Што цікава, немагчыма вызначыць нейкі тыповы партрэт тых, хто

законнаму ўладальніку, у якога яго скралі. Чалавек жа, які набыў веласіпед «з рук» у зламчыка, нажыве непатрэбныя праблемы. Таму ці варта рызыкаваць, набываючы транспарт без дакументаў?
— Што ж рабіць, калі выпадкова вы ўбачылі веласіпед, які калісьці ў вас скралі? Самае галоўнае — не падавацца эмоцыям, — раіць Вадзім Петыш. — Сілавая самадзейнасць можа прывесці да таго, што праблема з законам узнікнець не толькі ў зламчыка, але і ў вас. Таму лепш за ўсё тут жа набраць нумар 102 і выкопчаць падказкі праваахоўнікаў. Калі веласіпедіст чакае міліцыю для высвятлення сітуацыі на захаванні і ваша маёмасць паехала ў нейкім кірунку, то запамінаць яго мага падрабязней яго прыкметы і шлях руху.
Аднак чым пасля «разрульваць» такія сітуацыі, лепш іх папярэджваць. А б тым, каб захавалася маёмасць, ніхто не пакапаціцца лепш за самога ўладальніка. Галоўнае — не пакаціць свой транспарт у вольным доступе без нагляду і не праціць незнаёмых людзей пасярагчы на дзясціх хвілінчак ваш байк, пакуль вы будзеце нешта набываць у краме. Інакш існуе істотны шанс, што вы выйдзеце з пакупкамі і не ўбачыце ні добраахвотнага вартуаўніка, ні веласіпед, ні нават сведка таго, што адбылося. Ды і ў неспраўдлівым полі зроку не прышпіліваць веласіпед — таксама вельмі рызыкоўна. Хтосьці можа проста перадаць вам заскочыць на сядло і з'ехаць.
— Разам з тым многія крадзежы веласіпеду раскрываюцца па гарацых слядах, — канстатуе суразмоўнік. — Калі вы адышлі на некалькі хвілін, вярнуліся і веласіпед не ўбачылі, то адразу тэлефануйце ў міліцыю. Кожная згубленая хвіліна дае фору злачынцу, бо хуткасць веласіпеду можа перавышаць 30 кіламетраў за гадзіну. Раскажыце сябрам і знаёмым пра тое, што ў вас скралі двухкаловы транспарт. Можна, яны ўбачаць ваш байк дзесьці ў горадзе.
Што цікава, немагчыма вызначыць нейкі тыповы партрэт тых, хто

законнаму ўладальніку, у якога яго скралі. Чалавек жа, які набыў веласіпед «з рук» у зламчыка, нажыве непатрэбныя праблемы. Таму ці варта рызыкаваць, набываючы транспарт без дакументаў?
— Што ж рабіць, калі выпадкова вы ўбачылі веласіпед, які калісьці ў вас скралі? Самае галоўнае — не падавацца эмоцыям, — раіць Вадзім Петыш. — Сілавая самадзейнасць можа прывесці да таго, што праблема з законам узнікнець не толькі ў зламчыка, але і ў вас. Таму лепш за ўсё тут жа набраць нумар 102 і выкопчаць падказкі праваахоўнікаў. Калі веласіпедіст чакае міліцыю для высвятлення сітуацыі на захаванні і ваша маёмасць паехала ў нейкім кірунку, то запамінаць яго мага падрабязней яго прыкметы і шлях руху.
Аднак чым пасля «разрульваць» такія сітуацыі, лепш іх папярэджваць. А б тым, каб захавалася маёмасць, ніхто не пакапаціцца лепш за самога ўладальніка. Галоўнае — не пакаціць свой транспарт у вольным доступе без нагляду і не праціць незнаёмых людзей пасярагчы на дзясціх хві

Крыніца натхнення

ПА ГРЭСКУ БАСАНОЖ...

Сугучча

На мове творчасці, або Прычым тут ружовы слон?

У красавіку міжнародны тэатральны праект **НотоСотмос** прадставіць у Мінску прэм'еру спектакля «Убачыць ружовага слана», працаваць над якім запрацілі эстонскага рэжысёра, прадзюсара і тэатральнага педагога Калева Куду. Таксама ў інтэрнацыянальную каманду ўвайшлі перакладчык з Эстоніі, беларускі харэограф Сяргей Палякаў і ўладальніца прэміі «Найлепшы сцэнограф года», мастак-пастаноўчык Кацярына Шымановіч, прадзюсар Кацярына Саладуха і шэраг айчынных акцёраў — Анастасія Баброва з Тэатра беларускай драматургіі, купалева Іван Трус, акцёры тэатра і кіно Кацярына Бондарова і Дзмітрый Ягораў. У выніку атрымаўся спектакль пра адзіноту і пошукі паратунку ў «кампаніі» дарагога алкаголю — і ўсё адно, як сцвярджае рэжысёр, гэта гісторыя пра каханне.

Сцена з пастаноўкі «Убачыць ружовага слана» 2013 года ў PolygonTeater.

Песа сучаснага эстонскага драматурга Пірэт Яакс «Убачыць ружовага слана» ў 2011 годзе атрымала галоўную прэмію конкурсу Эстонскага тэатральнага агенцтва і паэзіі перакладзена на 7 моў свету, у тым ліку рускую. Але сцэнічнае увасабленне атрымала ўсяго аднойчы, акрамя ў Эстоніі — і, як прызнаваецца рэжысёр Калева Куду, гэта версія яму не спадабалася. «Спадзяюся, тая гісторыя, якая атрымліваецца ў нас цяпер, атрымаецца значна глыбейшай. Наш галоўны герой — не злы і не добры, я наогул не любю гэтыя азначэнні ў тэатры; ён амбівалентны персанаж, у якім кожны ўбачыць нешта сваё. Дэталь сюжэту раскрываць не буду, але гаворка ідзе пра паступовую дэградацыю асобы, адыход у сябе. Што да ружовага слана, то ён не выпадковы — гэта метафара часта выкарыстоўваецца, калі гаворка ідзе пра алкагольны ліюзі...»

Наогул праект НотоСотмос, ініцыяваны прадзюсарамі з Беларусі і Польшчы, стартаваў 2,5 года таму і з самага пачатку абраў цэнтральнай тэмай сваёй работы чалавека, ягонае цела і цялеснасць, пошук сябе ў свеце. Кожная з мінулых пастановак праекта — «Камера, якую дала мне маці», «Бог казьяннаня», «Дора, або сексуальныя нейрозы нашых бацькоў», «Раскрыццё» — мела востры сацыяльны падтэкст і выклікала гарачыя дыскусіі. Прадзюсар Кацярына Саладуха спадзяецца, што спектакль «Убачыць ружовага слана» таксама атрымае рэзананс у грамадстве, і амануе будучыя планы: «Наш тэатральны праект прыойдзе на новую сцэнічную прастору HIDE і ператворыцца ў тэатральны цэнтр з пастаяннай пляцоўкай, а значыць, атрымае больш магчымасцяў для развіцця».

— Мы вельмі ўсцешаныя, што такія праекты нараджаюцца, асабліва прыемна, што ініцыятыва ідзе не «зверху», ад пасьольства, а «знізу», ад саміх прафесіяналаў творчай сферы, — адзначае прадстаўнік пасьольства Эстоніі ў Беларусі Вівян Саарперэ. — І мы, са свайго боку, безумоўна зробім усё належае для падтрымкі і паглыблення культурнага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі.

Пагадненне аб супрацоўніцтве ў галіне культуры паміж Беларуссю і Эстоніяй дзейнічае з 2004 года і прыносіць плён у выглядзе штогадовых абменаў тэатральнымі і музычнымі гастролямі, узамежнымі мастацкімі выстаўкамі, удзелам у творчых конкурсах і кінафестывалю. У прыватнасці, сёлета плануецца паказаць фільмы эстонскіх рэжысёраў для дзяцей і маладзёў ў сталічным кінатэатры «Піонер», прывезці фотавыстаўку экс-прэзідэнта Эстоніі Ленарта Меры і паўтарыць выстаўку, прысвечаную расійскім стараварам і іх святым мясцінам (гэта экспазіцыя некалькі гадоў таму ўжо была паказана ў Беларусі і мела вялікі поспех). Летам другі раз у Верхнім горадзе пройдзе свята культуры Эстоніі, якое, паводле слоў кіраўніка эстонскай дыяспары Олівера Мангуласа, з'явіцца калія 250 творчых удзельнікаў. У сваю чаргу, хутка наша краіна прадставіць у Эстоніі мастацкі праект, прысвечаны 500-годдзю беларускага кнігадрукавання, а салістка беларускага Вялікага тэатра Маргарыта Ляўчук выканае галоўную партыю ў оперы «Мантэзі і Капулецці» ў эстонскім горадзе Пярну.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

З народнай артысткай Беларусі Вольгай КЛЕБАНОВІЧ, артысткай тэатра імя Максіма Горкага, нават незнаёмца на вуліцах вітаюцца. І бабুলі ў двары, дзе яна жыве. Гэта актрыса, здольная пераўвасабляцца як у жанчын з народа, так і ў лэдзі. Сярод шматлікіх яе роляў, а іх за пяцьдзясят гадоў служэння тэатру набралася больш за сотню, цяжка знайсці «прахадную». Апроч яркага тэмпераменту, адкрытасці, сілы пачуццяў, гнуткага розуму і жаночасці харызматычнай актрысе таксама ўласціва тая самая метафізічная душэўнасць. Пытаюся ў яе: «Адкуль душэўнасць?» А Вольга адказвае: «Сіла мая адтуль, дзе прайшло дзяцінства».

— Мясцічка Грэск, што пад Слуцкам, дзе я расла ў бабুলі і дзядулі аж да восьмага класа, у маім сэрцы жыве і па сённяшні дзень. Бацькі ў вайну не стала, а мама ў той час падымала Мінск з руін. Калі ў мяне пятаюцца, што больш за усё запомнілася з тае пары, адказваю: жыццё нарахрыст, жыццё басанож... А гэта значыць — з адкрытасцю пачуццяў, расхінутасцю сэрца. Бо я — дзіця лугоў, палеткаў і рэк. А што як не прырода спрыяе яго абуджэнню. І памяць пра тое месца, дзе ты быў, калі адчуў рух душы, да канца маіх дзён будзе жыць у ва мне. Там я ўдыхала водары разнатраў, на кані ездзіла ўначо, на лыжах удкавала ад ваўкоў... Гэтая памяць напаленне мяне цалком, сарвае ў хвіліны душэўнага холаду. Ён таксама здараецца. І тады ў думках я адпраўляюся ў Грэск. Успамінаю, як на партфелі з'язджала з гары, як са стрыечнай сястрой праз плытку летні дзень, на лузе непадалёк ад нівы з жытам каровы пасуца... Мне гадоў 14—15... Прыехала на краі нівы і не заўважыла, як задраманала. Але адчуванне жыцця побач не пакідала: гулі пчолы, цырыкалі конкі, спявалі жаўрукі ды кнігаўкі. Частка маёй свядомасці не спала. І раптам бачу, як на мяне з неба падае велізарная зорка, яна зьяе ды пераліваецца жоўтым колерам. Ну, усё, згару, падумала я, але страху не было: думка

паўстала мімалетна. Адчула, як блакітна-залатыя промні гэтай зоркі мяне ахутваюць, абмываюць, а потым невядома сіла прыўздымае ўвысь над зямлёй. Вакло зьяняе, і я адчуваю велізарнае, ні з чым не параўнальнае шчасце. Што гэта было? Бласлаўленне Нябёсаў на будучую прафесію, знак? Цяжка сказаць. Але ў юнацтве я, акрамя таго, што хацела стаць і хірургам, раптам стала думаць пра тое, што буду артысткай... — Надыйна запісалася на радыё. Спявала беларускія песні, распавядала пра сваю малую радзіму. І нібы там пабывала. Пасля запісу да вечара адчувала велізарны прыліў сіл. Вось што такое нават успаміны пра яе. У сувязі з гэтым кажуць: мінулае нікды не знікае. Яно, як у банку даных, існуе ў велізарным энергаінфармацыйным полі. Варта толькі накіраваць сваю свядомасць туды, куды табе трэба, і ты ўжо там.

— Народныя песні ведаю, многія выконваю з нагоды. Вось як на радыё прыйшлося. А спяваю з дзяцінства. Як казалі родныя, дзядуля з бабуляй, суседзі, настаўнікі: добра спяваю, прадказвалі мне кар'еру салісткі, раілі паступаць у кансерваторыю. Але я пайшла на акцёрскае аддзяленне тэатральна-мастацкага інстытута.

— Мне добра знаёмыя характары простых беларусак. Я назірала іх у дзяцінстве, жывучы ў Грэску. Можна быць, таму мне удалася ролю жанчын з народа. Гэта і Марыля ў спектаклі «Раскіданае гняздо» Янкі Купалы, і Жанчына ў «Вяртанні ў Хатынь» Алеся Адамовіча, і Рэпаўціца ў «Знаку бяды» Васіля Быкава. Гэта веці маёй творчасці. Дарэчы, для беларускіх жанчын характэрная душэўнасць. Яна выяўляецца ва ўменні слухаць і чуць іншага чалавека, не выяўляючы актыўнасць, іншымі словамі — не нападаць на суразмоўніка. У іх унутры вяршыцца жыццё, а вонкава яны могуць быць стрыманымі, могуць падацца нават аб'яквымі. Але гэта толькі на першы погляд.

— З дзіцячых гадоў любіла людзей старэйшых за мяне. У Грэску мне падабалася слухаць, як гавораць паміж сабой старыя. Калі пераехала ў Мінск, маёй шчырай сяброўкай была мама. Ад яе я навучылася слухаць і чуць людзей. Калі прыйшла ў тэатр, пасябрала з Аляксандрай Іванавнай Клімавай. І потым мне падабалася сябраваць з даведчанымі артысткамі, якія былі старэйшыя за мяне. Іх мудрасць прыцягвала, як магніт. Магчыма мае сялянскія гены арыентавалі мяне на такія зносіны.

Бо я дзясцічына з народа. І добра ведаю: мудрасць пажылых людзей — бяспечны скарб. Гэта разумоўце тыя, хто хоча ў жыцці развівацца. І вучыцца на чужым вопыце. А разумныя душэўны чалавек, ён і ў старасці не ачарсцее. Таму і малым людзям будзе цікава.

— Магчыма, і сапраўды нашы здольнасці прама прапарцыйныя душэўнасці. А дзе не месца, што дакладна ведае. Але мне ў гэтай сувязі падбаецца выказванне нямецкага філосафа-рамантыка Наваліса. Паводле яго слоў, месца душы там, дзе судакранаюцца знешні ды ўнутраны свет, дзе яны праікаюць як сябар у сябра. Яно — у кожным пункце іх пранікнення. У гэтым сэнсе мая малая радзіма для мяне і з'яўляецца гэтым пунктам.

Валентына ЖДАНОВІЧ.

Кінакрокі

«Сумняваюся, што мае дзеці больш таленавітыя, чым я»

«Беларусьфільм» прадставіў яшчэ два фільмы, і яны аўтарскія

Пакуль мы глядзелі і ацэньвалі «Шахцёраў» Віктара Аслюка, «Лебедзяў» Галіны Адамовіч і «Полацкі вальс» Вольгі Дашук, Нацыянальная кінастудыя завяршала работу над яшчэ двума дакументальнымі фільмамі. Гэтым разам у цэнтры ўвагі дзвюх рэжысёраў — Наталлі Жамойдзік і зноў жа Галіны Адамовіч — аказаліся сям'я, што ўсынавіла дзіця, і Веньямін Бычкоўскі з вёскі Бабровічы з яго незвычайнымі памкненнямі і поглядамі на жыццё.

«На «Беларусьфільме» стала зашмат дэмакратыі», — скажаў прадстаўнік кінастудыі, і сапраўды бачна, у прыватнасці ў дачыненні да дакументальнага кіно, што тут стала больш прасторы. У параўнанні з папярэднімі, не вельмі прадукцыйнымі мінулымі гадамі, студыя неігравага кіно «Летапіс» паспела заняцца і аўтарскімі праектамі (з пераменным поспехам), і тэлевізійным лібэзам, і ў меншай ступені афіцыйнымі заказамі.

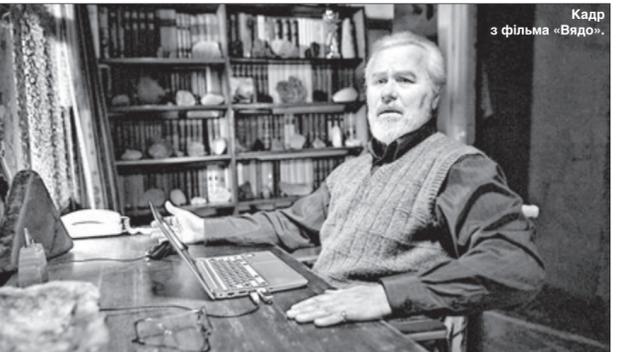
Два новыя фільмы — аўтарскія, то-бок створаныя па прапанаваных рэжысёрамі тэмах, што яшчэ раз паказвае, быццам жорсткае дыктаванне ўжо засталася ў мінулым. Гэта далёка не значыць вырашэнне ўсіх праблем, але паказвае, што некаторыя зрухі да лепшага магчымыя і залежаць яны, напэўна, ад асобы (асоб?)

Невядома, у якіх умовах, з якім бюджэтам і за колькі здымачных дзён стваралася «Адна сям'я» Наталлі Жамойдзік, бо гэта застаецца «бальчым пытаннем» кінастудыі, але ж і творчая задача ў гэтым выпадку на вялікі абшары не разлічвалася. Аўтары пачалі аповед ад моманту, калі сям'я забрала хлопчыка з дзіцячага дома і крыху пажылі з іх новым уладкаваннем.

Новыя клопаты для бацькоў, новае жыццё для хлопчыка, школа, наведанне брата і сястры ў іншых сем'ях, размова з псіхологам — гледучы літаральна паведамлілі, што некаторыя семі ўсынаўляюць дзяцей. Сорак хвілін на інфармацыю, проста-паверхоўнасць, фіксацыю наваколля, толькі дакументальнае кіно здольнае на большае — на ўсё магчымыя тупікі, супярэчнасці і глыбіні жыцця.

Затое «Адна сям'я» адгрыпава сваю дакументальнасць напоўніць: усе размовы быццам схопленыя камерай, калі трэба агучыць новыя сямейныя абставіны — калі ласка псіхолог і візіты да такіх жа прыёмных сямей.

Карціна «Вядо» па назве возера і мясцін, у якіх жыве галоўны герой, больш рознагалосна, супярэчліва і візуальна прывабная, ды пад «Троіцу», але часам штурчана. Веньямін Бычкоўскі ў свай час з Расіі пераехаў у беларускую вёску, пачаў збіраць артыфакты, што выносяцца пяском (калекцыя ўражае), пабудоваў капліцу, тым часам ажаніўся і займеў двух сыноў.

Галіна Адамовіч за цікавым персанажам убачыла сямейную драму і змагла раскрыціць тэму ў часам кур'ёзнае рэчышча. Мы бачым Веньяміна, а таксама яго жонку, у момант, калі яны ўжо не жыюць разам, і маем магчымасць пачуць поўныя асабістыя пачуццяў прыязныя аповеды аб адным і тым жа. Мантаж дапамагае падкрэсліць супрацьлегласць, рознасць персанажаў выклікае ўсмешку, іх аповеды прымушаюць вагацца паміж дзвюма пазіцыямі. Карацей, такое неадназначнае жыццё.

Стаўленне да выхавання дзяцей мае выклікаць найбольшы ўнутраны канфлікт гледача. «Сумняваюся, што мае дзеці стануць больш разумнымі і таленавітым, чым я», — кажа галоўны герой, які быццам павінен адзначыць, ці вартыя яны яго бацькоўскай любові. Маляўнічыя краявіды, нечаканая магія месца ды пастановачныя эпізоды з Веньямінама калі сваёй капліцы прынамсі маюць справу з тымі самымі супярэчнасцямі жыцця, заўважыць якія нам выпадае не заўсёды.

Зараз «Летапіс» займаецца адразу некалькімі праектамі, сярод якіх і работы маладых аўтараў — навічкоў на кінастудыі, і нашых мэтраў, што ставяць свой талент і досвед супраць неспрыяльных акалічнасцяў кінастудыі. Больш за тое, наступны альманах — на «Беларусьфільме» было створана ўжо два альманахі маладых аўтараў — збірае дакументалістаў. Новыя фільмы будуць прадстаўлены на выніках года.

У закрытай прасторы

МОЦАРТ, МАНОШКА І БЕНІТА ГАНСАЛЕС ТРЫЯ

Беларуская дзяржаўная філармонія расказала, чым будзе напоўнены юбілейны — трыццаці пяты — Міжнародны фестываль музыкі «Мінская вясна», першы канцэрт якога адбудзецца 3 красавіка. Не такая «пантоваая», як іншыя прыклады беларускіх музычных фестывалюў з шэрагам спонсараў, прытым і без бюджэтнага фінансавання, але вельмі ўважліва ў прастору класічнай і джазавай музыкі, «Мінская вясна» падрыхтавала надзвычай прывабную праграму, у якую апроч іншага ўвайшла сусветная прэм'ера новага твора беларускага кампазітара Вольгі Пагдайскай і цэлы стос беларускіх прэм'ер.

Чаго варты «Рэквіем» Вольфганга Амадея Моцарта ў не так даўно знойдзенай версіі для струннага аркестра, гэта значыць, без духавых інструментаў. У філармоніі кажуць, што «Рэквіем» і без таго заўсёды збірае поўную залу слухачоў. Гэтым разам — у праграме «Толькі Моцарт» з удзелам вядомага піяніста Кірыла Кедука 9 красавіка — у выкананні Дзяржаўнага камернага аркестра адбудзецца беларуская прэм'ера пакуль беларускаму аматару музыкі невядомага прачытанна.

Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі будзе задзейнічаны яшчэ ў некалькіх канцэртах «Мінскай вясны». Асабліваю ўвагу прыцягвае важнае сачыненне Іагана Баха «Страсці па Марку» ў рэканструкцыі нямецкага дырыжора Эрнэ Боізенна, што на канцэрце ў Мінску сам будзе кіраваць аркестрам. Канцэрт 23 красавіка плануе сабраць на сцэне філармоніі цэлую міжнародную каманду, што з арганізатарскага

адзначаецца ў Польшчы, Літве, Расіі і, канешне, Беларусі. Гаворка ідзе пра чарговы беларускую прэм'еру: упершыню ў краіне ў канцэрце «Вечар кансерваторый» 11 красавіка будзе выкананыя Манюшка кавы «Крымыкі санеты». Выканальнікамі стануць студэнцкі сімфанічны аркестр і студэнцкі хор нашай акадэміі музыкі, а таксама студэнцкі хор Кракаўскай музычнай акадэміі. Дырыжорамі стануць беларус Андрэй Галанана і гошць з Кракава Станіслаў Краўчыньскі.

Музыка Баха прагучыць таксама ў «Шэдэраўх вялянчальнага барока» 5 красавіка, дзе выступіць саліст Маскоўскай дзяржаўнай акадэмічнай філармоніі Кіріль Родзін, і на «Вечары музыкі для флейты і клавесіна», які зробіць Галіна Мацюкова і Дзмітрый Зубаў. Нарэшце, музыку вядомых кампазітараў для аргана, у тым ліку Баха, 24 красавіка выканае нідэрландскі арганіст Пётэр Аўэркерк.

«Джазавы вечар у філармоніі» 7 красавіка зробіць Беніта Гансалес трыя з ЗША, якое, апроч уласна Гансалеса, прадстаўляюць Арк Аўруці і Дэвід Ходж.

Апошнім канцэртаў фестывалю 26 красавіка філармонія адзначыць 75-годдзе вызвалення краіны ад фашысцкіх захопнікаў. «Вайны, якой яе прынята паказ-

«Мінская вясна» з яе беларускімі прэм'ерамі ўжо на падыходзе

ваць, з ваеннымі песнямі і так далей, не будзе. Я б гэты канцэрт нават канцэртаў не назвала. Як гэта будзе адбывацца — інтрыга, — кажа Вольга ЯНЧУМ, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы імя Рыгора Шымыры, што рытуе праграму выступлення. — Рэпертуар на 90 працэнтаў — прэм'еры і вельмі незвычайныя. Гэтых сачыненняў тут пакуль не чулі. Апроч нашай капэлы, у канцэрце будуць задзейнічаны выдатныя выканаўцы — тэатр танца «Альтана», які створыць незвычайную атмасферу, цудоўныя салісты вялянчаль — скрыпка —саксафон Аляксей Афанасьев, Алег Яцына і Павел Казак. Будзе выканана музыка кампазітараў найбольшэйшага замежжа, напрыклад, гурдасці Латвіі Пётэрэс Васка і Эрыка Эшэнвалдса. Але галоўнае — тут адбудзецца сусветная прэм'ера беларускага кампазітара Вольгі Пагдайскай «Памяці ахвяр Халакосту». Мы самі пад вялікім уражаннем ад твора, гэта будзе вартым завяршэннем фестывалю».

Вольга Янчум таксама адзначыла сімвалічнасць даты, калі гэта «дзейства ці перформанс» адбудзецца, бо 26 красавіка — дзень памяці аб чарнобыльскай катастрофе і Вялікая пятніца перад права-слаўным Вялікаднем. Слоганам канцэрта стане выраз «Мір спляты — вайна бачыць многае».

Агульнаюбілейны фестываль рытуе дванаццаць канцэртаў — дванаццаць асабліва вясенніх вечароў мінскай вясны.

На экранях

Распад сям'і з пазіцыі чалавека на татамі

У сталіцы будзе паказана шэсць фільмаў японскага класіка

Шчымыя Ясудзіра Одзу — 2 красавіка ў мінскім «Пінер» распачнецца ўжо восьмая рэтраспектыва японскага кіно, якая штогадова арганізуецца «АРТ Карпарэйшн» з удзелам пасьольства Японіі і кампаніі JTI. У мінулыя гады беларускія гледачы глядзелі японскага Шарло — Тора-сана, падборку карцін у традыцыйным жанры «Кайдан» альбо «новуую класіку японскага кіно» — вядучы сучасных аўтараў Японіі, імёны якіх з'яўляюцца ў праграмах найважнейшых сусветных кінафестывалю. Рэтраспектыва гэтага года — беспрэцэдэнтная: на вялікім экране будзе паказана шэсць адрэстаўраваных фільмаў «самага японскага» і аднаго з найкласічных сусветных рэжысёраў.

Ясудзіра Одзу — гэта непараўнаны адбіткі ў гісторыі кіно і амаль непазбытная прыхільнасць кінааматараў, хоць тут і маралізм, і спускаць на мастацкія сродкі, і традыцыйнасць каштоўнасцяў. Убачыць, напрыклад, павольныя рухі бацькоў, на якіх у дзяцей няма часу, і ўсё спектр магчымых пачуццяў, якія дакранаюцца да кожнага з нас, дарагога вярта.

«Такійскай аповесці», дарчы, рэтраспектыва распачнецца. І працягнецца наступнымі рэзажаннямі аб сямейных праблемах і інстытуце сям'і ў цэлым, бо на працягу ўсёй сваёй творчасці рэжысёр расказваў толькі пра сям'ю і толькі ў адным стане — у стане распаду.

З вельмі абмежаваным інструментарыем (напрыклад, Одзу амаль заўсёды выкарыстоўваў адзін тып плана — з пазіцыі чалавека, што сядзіць на татамі), але з унікальным спосабам у тым ліку мантажу рэжысёр кожны раз мог заўважыць і выявіць нават больш, чым аўтарская нястрыманасць. Гуманізм, блізкасць да традыцыйнага японскага малюнка і надзвычайная рэалістычнасць герояў — Ясудзіра Одзу са сваім «сапраўдным японскім духам» становіцца абавязковым да прагляду і лепш, калі атрымаецца убачыць яго на вялікім экране.

Апроч іншага, «Такійска аповесць» будзе паказана асобна і бласплатна для мінчан, што з'яўляецца наведвальнікамі Мінскага ўніверсітэта трыгага ўзросту, а вольны ўваход на любы з паказоў атрымаюць сябры Рэспубліканскай асацыяцыі інвалідаў-калясчнікаў.

Падсядзённае існаванне, увасобленае ў карцінах Ясудзіра Одзу, як бы гэта ні гучала, можа стаць не зусім звычайным ці нават надзвычайным часам для сённяшняга гледача.

Адказная за выпуск Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.

Кожны трэці: сумесны праект «Звязды» і Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

ЛЮДЗЕЙ ТУТ ВЫКАРЫСТОЎВАЛІ Ў ЯКАСЦІ БЯЛАГІЧНАЙ ЗБРОІ

Азарычы: 10 жудасных дзён на балоце

Паўсюль ляжалі трупы жанчын, дзяцей, старых — акупанты забаранялі іх убіраць. Людзі тут штодзень паміралі сотнямі. Вязняў у канцлагерах пад агульнай назвай Азарычы (лагеры «Дзерцэ», «Азарычы» і «Падаснінкі») утрымлівалі пад адкрытым небам без вады і ежы. За кароткі час існавання з 10 да 19 сакавіка на загад камандавання 9-й арміі вермахта на невялікай плошчы ў сакавітай мясцовасці было сагнана каля 50 тысяч грамадзянскага насельніцтва — жыхароў Гомельскай, Магілёўскай, Палескай абласцей Беларусі, а таксама Смаленскай і Арлоўскай абласцей Расіі. Лагеры такога тыпу былі толькі ў Беларусі... Упершыню ў гады Другой сусветнай вайны ахвяр выкарыстоўвалі ў якасці бялагічнай зброі. Сюды фашысты спецыяльна звозілі хворых на сыпны тыф і іншыя хваробы. Людзей заражалі з залізмам, што пасля інфекцыі перакінацца на наступуючыя часці Чырвонай Арміі. І сапраўды, многія салдаты, якія дапамагалі знішчыць в'язням Азарычкіх лагераў выбрацца з-за дроту, захварэлі на тыф.

Падчас вызвалення аперачы вывелі з канцлагера 33 480 чалавек. З іх 15 960 дзяцей ва ўзросце да 13 гадоў, 13 072 жанчыны і 4448 старых. Салдаты плакалі, калі бачылі апухлых ад голаду маленькіх дзяцей з абмарожанымі ручкамі і ножкамі.

ЗАЛОЖНИКІ ВЕРМАХТА

— Ні брэху аўчарак, ні стрэлаў — цішыня. У масклатках ідуць салдаты і крычаць нам, каб заставаліся на месцы, нікуды не ходзілі, бо ўсё замініравана. А нехта не чуў, бег — падрываўся... — успамінае пра вызваленне Азарыч былая вязніца канцлагера Валяціна Шышло.

75 гадоў яна не можа забыць тых жахаў, якія перажыла ў шасцігадовым узросце: «Не хацелася б успамінаць, але яго ідзе, нікуды не дзенешся. Памяць дзіцячая цэпкая, дакладная. Калі кажуць: «А што там такога? Лагер існаваў усяго 10 дзён», — я далей не хачу размаўляць. Калі б мы там пабылі яшчэ два дні, не было б каму сёння раскаваць пра Азарычы. Мы там не жылі, а пацху паміралі».

Значыстны здзяйсняліся не толькі ў лагерах, Валяціна Фёдаруна успамінае, як людзі гінулі ў дарозе, калі іх толькі гналі

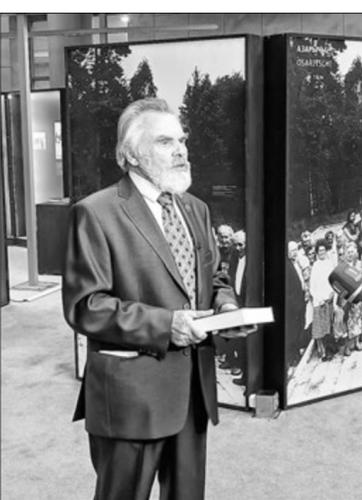
ў Азарычы, — расстрэльвалі ўсіх, хто не мог ісці. Было многа дзіцячых трупў. Некаторыя немаўляты паміралі ў маці на руках. Невыпадкова вазні прызвалі той шлях да Азарыч «дарогай смерці».

Сярод тых, каму ўдалося выжыць, — Міхал Сінькевіч: «Маці заўсёды насіла з сабой ікону Казанскай Божай маці, — успамінае ён, — можа, таму Гасподзь і захаваў жыццё нашай сям'і. У мяне былі тры старэйшыя сястры, брат, мама, бацька-інвалід. Мне тады было амаль чатыры гады, я прасіў маці, каб толькі яна мяне не кідала, казаў, што не буду ні плакаць, ні есці прасіць. І, па словах родных, стрыміла абяцанне».

Есці в'язням нічога не давалі. Людзі харчаваліся тым, што прывявалі ў вяртатцы, хаваці хваці. «Уначы ў лагерах мароз даходзіў да мінус 15 градусаў. Мёртвыя проста складвалі, зверху нечым накрывалі і сваіх дзяцей, каб яны не замёрзілі, кіпалі на трупы. Ваду нам не дазвалялі браць. Якая жыва пад нагамі была, топа і пілі. З самалета над намі распылялі атруту, каб заразіць» — расказвае Міхал Яфімавіч.

ВЫПРАБАВАНА НА БЕЛАРУСАХ

Міхал Сінькевіч — адзін з аўтараў кнігі «Палессе: трагедыя і памяць: злычынствы вермахта. Канцлагер «Азарычы, 1944 год».

Былы вязень канцлагера Аркадзь ШКУРАН.

грудзях, другога за спінай. Выйшла на абочыну, каб паправіць свае рэчы, села. Гэта ўбачыў немцы і выстраліў ёй у лоб. Дзяўчынка да жанчыны нахілілася, ручкай гладзіць: «Мамачка, праніся». Немцы застрэліў і старэйшае, і малодшае дзіця і спакойна пайшоў далей... Па дарозе ляжала маса трупў, ніхто іх не лічыў. Пасля вайны як дождж прайдзе, глядзіш — там шкільет вылазіць... У лагерах ніхто не мог спаць — пад нагамі вада, снег. Адольф Гітлер казаў, што гэта акцыя ў Азарычах перашкодзіць развіццю бялагічнай сілы беларускай нацыі ў будучым... А пазней людзі нават не маглі даказаць, што яны былі в'язнямі Азарыч, бо пры вызваленні санітарныя ўрачы, якія не ведалі мясцовасці, пісалі «пінскія балоты».

Гэта быў жудасны эксперымент, мірных жыхароў выкарыстоўвалі ў якасці судовых працэсаў над нямецкімі ваенна-напалоннымі, біяграфіі нямецкіх военачальнікаў, якія аддавалі загады аб знішчэнні людзей. Змешчаны тут і ўспаміны былых в'язняў, каментарыі вучоных. Аўтары спрабавалі знайсці адказы на пытанні, чаму такія лагеры ўзніклі на палескай зямлі...

Адступаючая нямецкая армія не проста прыкрывалася бездапаможнымі жыхарамі, якіх зганялі ў лагерах, стварыўшы калі пярэдняга краю абароны. Гэта была папярэжыца на вынішчэнне. Таксама камандаванне вермахта аддало загад аб стварэнні з дапамогай мясцовага насельніцтва моцнай сістэмы абароны. Фашысты прымуслі жыхароў прыфрантавых вёсак — жанчын,

ДЗЕ ЗА КАЛЮЧЫМ ДРОТАМ

На выстаўцы ў Нацыянальнай бібліятэцы, прысвечанай Азарычкім лагерам (яна стала часткай перасоўнай экспазіцыі «Лагер смерці Трасцянец. Гісторыя і памяць»), размешчана старонка штодзённай газеты «Красная Армія» ад 20 красавіка 1944 года пад шапкай «Не забудзем немцу ані гэтых слёз, ані гэтай крыві!». Аўтары аднаго з артыкулаў — Якуб Колас, Яфім Садойскі, Васіль Бурносаў — распавядаюць пра палескую трагедыю: «...Людзі, якіх сагналі сюды, размяшчаліся наўпрост на гразкай зямлі, пад студзённым і неспагадлівым небам. Многія ўжо страцілі магчымае жыццё, страцілі прытомнасць, ляжалі ў ліпкім халодным брудзе».

Мы бачылі гэтых вымучаных людзей адразу пасля вызвалення іх нашымі войскамі. Жанчыны і дзеці знішчаны да крайнасці. Людзі ходзяць, як цені, ледзь перасоўваючы ногі. І гораваць ледзь чутна аслабелым голасам...

Сакавіцкая адліга змянілася моцным марозам, людзі замярзлі. Трупы валяліся праз кожныя некалькі чалавек. Нямецкія салдаты і паліцэйскія ўрываўлі ў лагера і прымушалі няшчасных здымаць боты, паліто, світары. Тут жа, у лагерах, бандыты гвалцілі дзяўчат...»

Побач змешчаны артыкул пра дзяцей, якіх вызвалілі ў Азарычах у сакавіку 1944 года. «...Дзяўчыны Ніне два гады. Яна сядзіць бясанож на снезе ў адной сукенцы. Галава абмотана нейкай анучай. У дзіцці пачарнелі ногкі ад холаду і зніслення. Яна не можа нават плакаць. Баец узёў на рукі паміраючае дзіця. Ён распыліў шынэль, фуфайку і прысынуў яе да свайго цела. Ніна не плакала, але плакаў баец».

ПАМЯЦЬ

Савецкая разведка наткнулася на лагера 18 сакавіка 1944 года. Некаторых знісленых в'язняў салдаты выносілі на плячых. Вялікая нагрузка лягла на ваенных медыкаў 1-га Беларускага фронту і, у першую чаргу, санітарную службу 65-й арміі. Была створана каранцінная зона. Разгарнута сетка шпітальў, дэзынфекцыйных пунктаў, амбулаторыі. Фатаграфіі, якія раскаваюць пра

вызваленне Азарыч, можна пабачыць у Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, дзе адкрылася спецыялізаваная выстаўка.

Аснова экспазіцыі — калекцыя работ ваенных карэспандэнтаў Альперына, Падшывалова, Кекала, Копыта з фондаў музея. Здымкі пададзены з аўтэнтычнымі анатацыямі, якія друкаваліся на машыннымі самімі аўтарамі. Вось толькі некаторыя з тых подпісаў: «Пяцігадовая Надзя Сцяпанавіч з в. Ковелі Акцябрскага раёна Палескай вобласці. Асірацела ў лагерах Азарычы». «Горбань Васіль, жыхар вёскі Падвідкі, Парышкага раёна Палескай вобласці 19 сакавіка 1944 года хавае свайго адзінага ўнучка Вову — 1,5 года, які загінуў у лагерах ад голаду». «Гэтай дзяўчыны 3 гады. Яе завуць Ніна. Маці яе загінула ў лагерах ад разрыву міны. Ніна, застаўшыся адна, некалькі сутак нічога не ела. Ад голаду і холаду яна апухла». Тут можна пабачыць і здымкі дзяцей, якія патрапілі на лясчэнне ў шпіталі. Сярод іх 9-гадовая Ніна Барскі і яе 7-гадовы брацік Коля. Яны падарваліся да дроту, дзе была пастаўлена вада. Але, як толькі дзеці дакрануліся да вады, узарвалася міна. Ніна адарвала абедзве нагі, Колю адну...»

Таксама на стэндзе размешчаны ўспаміны сведкаў тых жахлівых падзей.

«Калі прыбыла на месца, я ўбачыла жахлівую карцінку. Немцы вялі бесперапынны абстрэл і бамбёжку лагера. З яго на наш пярэдні край беглі, ішлі, паўзілі знісленыя, брудныя, галодныя і амаль усе хворыя на сыпны тыф, нашы савецкія людзі. Жах і адчай быў на іх тварах, яны прасілі аб ратаванні і дапамозе. Унутры лагера было яшчэ больш жахліва. У балоце валяліся трупы і яшчэ жывыя, але зусім знісленыя людзі. Трызнаці, хворыя на сыпны тыф крычалі пра дапамогу і ратаванне. Нарэдка можна было бачыць, як па мёртвай маці поўзае жывое дзіця ці хворая маці ляжае на руках мёртвае дзіця. (З успамінаў былога начальніка 3-га аддзела санітарнага ўпраўлення 1-га Беларускага фронту падпалкоўніка медыцускай службы Сярковай, 1966 год.)

Куратар выстаўкі **загадчык аддзела навукова-даследчыцкай работы Наталля ЯСКЕВІЧ** паведаміла, што першыя фатаграфіі, званыя з Азарычамі, з'явіліся ў музеі яшчэ ў 1944 годзе. А ў 1995-м да іх паступіла самая вялікая калекцыя Азарычкіх фатаграфій — 60 дзімкаў перадала сям'я з Літвы. У 1997 годзе музей арганізаваў навуковую экспедыцыю па месцах лагераў, запісаў успаміны сведкаў, удзельнічаў у выданні зборніка дакументаў і матэрыялаў «Азарычы — лагер смерці», «Заложнікі вермахта», «В'язні Азарычкіх лагераў успамінаюць». У 90-х гадах музей атрымліваў тысячы лістоў, у якіх людзі прасілі дапамагчы ім знайсці канцлагераў. Ні адзін з тых зваротаў не застаўся без увагі.

Дзякуючы гэтай здымку пра трагедыю шасцігадовай Веры КУР'ЯН даведліся мільёны людзей.

Песню бярыце з сабою...

ЗАЎЖДЫ МНЕ ДОБРА ТАМ, ДЗЕ ВЫ

Соф'я Шах (нар. 1947) — выдатная беларуская паэтка. Тонкі лірык са сваім глыбокім унутраным светам. Член Саюза пісьменнікаў СССР з 1990 года. Літаратурнай працай займаецца з 1983 года. Аўтар паэтычных кніг «І не пакіне спадзванне», «Пад высокай лагоднай нябёс», «Наш двор», «Ад імення — да стагоддзя», «Адухаўленне», «Прывітанне», «Прывітанне», «На ўсё дабро ў адказ», «Уваабленне», «Спасціжэнне», «Кругаспеў», «Азарычы», «Перазоў», «Малітвапеў», «Кнігалюбка». Жыве ў Светлагорску.

Вершы — Соф'я ШАХ, музыка — Юген КСЯНЕВІЧ

Куплет першы:
Пачакайце, не кажыце: «Добрага ўсяго». Зябік вечар у зеніце, — Як праціць яго? Так нудліва месяц звесіў Позірк да зямлі, Так спалохана да ўзлесся Хмары папылілі...

Прыпеў першы (2 разы): Заўжды мне добра там,

дзе вы — там светла і натхнёна
Без нават яснай сніваў, У самы дзень наскрозь замглены.

Куплет другі: Вам нятульня і самому,

Голас выдае
Беспрасветную ўжо стому,
Горкасіце свае. Пачакайце, можа, хвілі Не стае вяртатцы Каб трыгоўць цень жахлівы Не глуміўся з нас.

Прыпеў другі (2 разы): Не трэба думаць дзі гадаць, Як перажыць пустое ранне. Як дзень глухі перадытваць, Нямоё вытрымаць змярканне.

Пройгрыш: Мадуляцца на 0,5 т. ўверх: **Прыпеў першы (2 разы).**

ЗАЛЕЖНАСЦЬ І АДЗІНОТА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

А вось пенсіянеры не так актыўна шукаюць дапамогі па тэлефоне даверу. Хаця некалькі гадоў таму іх было столькі, колькі і прадстаўнікоў працаздольнага ўзросту, — паўтары тысячы. У мінулым — менш чым паўтысячы. Колькасць маладзейшых абанентаў, між тым, значна павялічылася.

Былае, што тэлефануюць дзеці. Няма і такіх, што зьбіталі кароткі нумар. Часцей за ўсё прымаюць яго за выклік таксі. І такіх званкоў летас набралася каля паўтары тысячы. Есць і такая катэгорыя, як «маўклівы званок». Чалавек на тым канцы провада проста маўчыць і не рэагуе на пытанні. Іх таксама даволі шмат — каля сямісот. Такім чынам, калі адкінуць такія «выпадковыя» званкі, застаецца 2-3 тысячы выклікаў, абаненты якіх чакаюць адказу на сваю праблему.

Ці проста пагаварыць?

І такіх званкоў няма. Іх нават можна аднесці да ліку актуальных. Па колькасці тэлефонных размоваў з гэтай «адвессі душы» саступаюць толькі званкам ад залежных ад алкаголю. Чалавеку часам не патрэбна асабліва парада, яго дастаткова пагаварыцца. Тым не менш псіхолаг і ў такой сітуацыі паводзіць сябе як спецыяліст, а не проста слухач.

Тое, што чалавек звоніць па тэлефоне даверу, гэта першы паказчык таго, што яму ў прынцыпе няма з ім пагаварыць у штодзённым жыцці, — кажа Таццяна Вазнюк. — Таму ён знайшоў самы бяспечны для сябе канал, каб расказаць, што з ім адбываецца. Нарэдка ён пачынае плакаць. Трэба даць яму такую магчымаць. І ў некаторых выпадках яны пасля адразу кажуць: «Дзякуй, гэта тое, што мне было патрэбна». Можна не сумнявацца, што чалавек будзе адчуваць сябе больш упэўнена.

Кожны год павялічваецца катэгорыя званкоў «па асабістых праблемах», чалавек скардзіцца на адзіноту. Нарэдка тэлефануюць ноччу. Алксай — адзін з тых, хто выслушаў не адну сотню такіх званкоў. На яго думку, гэта сігнал аб тым, што чалавек згубіў сувязь са сабой, ён перастаў разумець рэальны свет, бо шмат увагі аддае віртуальнаму.

У месенджарах чалавек не атрымлівае той шчырасці, на якую разлічвае. І гэта змяняе пачынае частка яго асобы не працуе, чалавек быццам не развіваецца. І трэба дапамагчы яму разабрацца, у якім рытме ён жыве, чаму яму некамафортна і што яго палохае. Потым паступова вывесці са стану страху, дапамагчы разблытаць клубок, каб падказаць мадэль паводзін з іншымі людзьмі ці з супрацьлеглым полам, — тлумачыць Алксай.

У асобны раздзел сабраны «сямейныя» званкі. Іх колькасць увесь час стабільная — 300—400 выклікаў. Фіксуецца і званкі ад ахвяр хатняга гвалту. За мінулы год іх набралася не шмат — каля 30. Праўда, годам раней падобных званкоў паступіла каля сотні. На думку псіхолагаў, такі шквал абумоўлены, хутчэй за ўсё, увагай, якая стала аддавацца гэтай праблеме ў грамадстве. Яшчэ гадоў 30—40 таму выпадкаў гвалту ў сям'і было значна больш, проста аб ім мала гаварылі, а зараз гэта тэма больш на слыху, канстатаваў Алксай.

Захаваюць канфідэнцыяльнасць

Размова па тэлефоне для людзей з алкагольнай залежнасцю ці ВІЧ-інфекцыяй наўрад ці стане паназіш. Гэта праблема, якая патрабуе больш радыкальнага рашэння. Падчас гутаркі даюцца тэлефонны адпаведныя службы і рэкамэндацыі абавязкова наведваць спецыяліста. Для псіхолагаў агульнае заданне — перакананне абанента звярнуцца да наралага ці інфекцыяніста.

— Многія тэлефануюць са страхам, што яны хворыя на ВІЧ ці СНІД, — раскавае Таццяна

Вазнюк. — Калі чалавек ужо ведае аб гэтым, ён не тэлефануе, бо ён атрымлівае дапамогу, з ім працуюць псіхолагі, дактары. Варта дапамагчы тым, хто сумняваецца нахонт хваробы. У такіх выпадках я кажу: можаце прыйсці да мяне, я з вамі разам пайду на аналіз, за руку вас патрымаю, дамоўлюся аб ананімнай кансультацыі. Таксама і з нарколагам. Ніхто чалавеку не будзе вешаць ярлык, а захаваюць канфідэнцыяльнасць максімальна.

У мінулым годзе паступіла 750 званкоў ад тых, хто мае праблемы з алкаголем і ўвогуле са станам здароўя. Гэта ў два разы больш, чым гадоў пяць таму.

Не трапіць у «чорныя дзіркі»

Летас упершыню з'явіліся званкі ад тых, хто мае залежнасць ад азартных гульняў. Іх было каля чатырох дзясяткаў. Асабліва ўвага аддаецца сігналам, якія нясучы небяспеку іншым альбо маюць суіцідэальную рызыку. І хаця свае пагрозы абаненты не здзейснілі, колькасць такіх званкоў павялічылася. Напрыклад, у 2018 годзе іх было прынята 70. Калі абанент называе адрас, выяжджа хуткая дапамога, але звычайна халапа гутаркі па тэлефоне.

Звяртаюцца з панічнымі атакамі ці ў неўраўнаважаны стан, які ўзнікае з-за стрэсу ці моцнай эмацыянальнай нагрукі. Часта чалавек становіцца заложнікам агрэсіі, якая доўгі час падаўлялася. Ён не можа атрымаць таго, што хоча, і заходзіць у тулік.

Псіхолагі лічаць, што сітуацыя не безнадзейная. І тое, што чалавек набраў нумар тэлефона даверу, сведчыць аб тым, што ён згодны на дыялог са спецыялістам. Дарчы, кожны званок доўжыцца 40—50 хвілін.

Трэба, каб абанент быў гатовы прыняць дапамогу, і гэта адчуваецца, — заўважае Алксай. — Мы бачым, што часта тупіковыя сітуацыі ўзнікаюць ад недахопу энергіі. Яна быццам кудысьці знікае. І трэба разабрацца, у чым прычына. Ці гэта адносіны, ці думкі, якія абрадваюць чалавека. «Чорнымі дзіркамі» могуць быць алкаголь, курэнне, не кажуць пра наркатыкі. Раім спецыялістаў, які працуе ў гэтым напрамку.

Яшчэ Алксай звяртае ўвагу на такую акалічнасць: многія жывуць мінулым. Кажуць, што раней яны былі лепшымі, больш умелі, лепш рабілі. Але чаму? Гэта ад чалавека нікуды не сышло, і гэта рэсурс, які можна прыстасаваць да сённяшняй сітуацыі. Перш чым загаварыць аб гэтым, псіхолаг іменіцца «заямліць» чалавека, звярнуць яго ўвагу на простыя, штодзённыя рэчы, каб ён адчуў апору.

У сувязі з гэтым Таццяна прыгадала званок ад жанчыны, якую кінуў муж. І вось яна тэлефануе: што мне рабіць? Маўляў, жыццё не мае сэнсу. Падчас размовы высьветлілася, што жанчына, якая лічыла сябе моцнай, занадта кантралявала свайго мужа. Але тое, што ён пайшоў, — гэта яшчэ не канец адносна, гэта новая адносіны, якія неабходна прайсці, кажа Таццяна. І жанчына павінна вызначыць для сябе, ці зольна яна прыняць мужа, калі той захаце вярнуцца. На працягу гутаркі жанчына пачынае будаваць новы алгарытм паводзін, у яе з'явіўся іншы сэнс.

— Мы лемым душой, тэрапію трэба разумець як спробу набываць чаму новаму: паводзінам, погляду на наваколле, — раскавае Таццяна. — І чалавеку важна данесці, што, нават калі ён зрабіў нейкую недарачнасць, памылку, гэта ў дадзеным выпадку быў для яго канкрэтны выбар, які дапамог пераадолець сітуацыю. Магчыма, менавіта гэты выбар і выратаваў яго ў той момант, нават калі ён і цяжкі.

Работнікі службы тэлефона даверу адзначаюць высокую актыўнасць мужчын. Гэта значыць, што яны не выкрэсліваюць такую магчымаць, а гатовы абгаварыць свае праблемы. У далейшых планах — пашырыць службу, дадаць яшчэ некалькі ліній, накіраваных на дапамогу тым, каму неабходна справіцца са страсам.

— Многія тэлефануюць са страхам, што яны хворыя на ВІЧ ці СНІД, — раскавае Таццяна

Маргарыта УШКЕВІЧ.

Міншчына дзівосная

ПОМНІК ВІЛЕНСКАМУ ТРАКТУ

Дарога — гэта жывы арганізм, па ёй і ноччу ў днём, у любое надвор'е не спыняецца рух. Дарога — гэта пачатак новага жыцця, акно ў нязведаны дзівосны свет, далёкія краіны. Дарозе прысвечана шмат вершаў, песень. А вось калі вёска Мясата пад Маладзечнам усталявалі помнік дарозе.

У 1979 годзе тагачасны сакратар Маладзечанскага райкама партыі па ідэалогіі Вячаслаў Ляшковіч і дырэктар Мінскага абласнога краязнаўчага музея Геннадзь Каханюк-скі вырашылі, што трэба ўшанаваць Віленскі тракт. Калісьці ён звязваў Менск з Віляняй, і па ім у розныя часы праязджалі або праходзілі знакамітыя асобы, якія аказалі значны ўплыў на развіццё і станаўленне Беларусі, а таксама прадстаўнікі іншых культур — украінскай, расійскай, польскай, літоўскай. Сярод іх Сымон Будны, Тарас Шаўчэнка, Міхал Клеафас Агіנסкі, Віцязнт Дунін-Марцінкевіч, Уладзіслаў Сыракомля, Францішак Багушэвіч, Якуб Колас, Янка Купала, Міхась Чарот, Максім Багдановіч, Мікалай Гоголь і шмат іншых.

— У 1839 годзе ў Маладзечна прыязджаў рускі пісьменнік Мікалай Гоголь, які вяртаўся з Італіі разам са сва-

ім сябрам Міхаілам Пагодзіным, і спыніўся тут на некалькі дзён. Мікалай Васільевіч наведваў тутэйшае шляхецкае павятовае вучылішча, — раскаваў супрацоўнік раённай бібліятэкі мясцовае краязнавец Міхал КАЗЛОЎСКІ. — Цяжка ўявіць, што ён думаў на самай справе пра навучную ўстанову. Але сказаў, што гэта надзвычай добрае вучылішча. Яно і сапраўды вартае, каб пра яго памяталі. Уявіць сабе невялікае глухое мястэчка, адрэзаннае ад усяго свету балотамі, дрыгвой, дзе вельмі распаўсюджанай была хвароба вачэй. Ды сюды не пабавілася прыхаецца працаваць простымі настаўнікамі вядомыя дактары філалогіі, філасофіі ды іншых навук. Гэтую ўстанову закончылі многія знакамітыя людзі, як, напрыклад, вучоны-ўсходназнавец, прафесар арабскай і турэцкай мовы ў Пецярбургскім універсітэце Антон Іосіфавіч Мухлініскі. Выпускнік яе і паэт-рамантык, грамадскі дзеяч Тамаш Зан, які, дарэчы, нарадзіўся ў Мясце. За ўдзел у арганізацыі філатэматы і філарэтаў ён быў высланы ў Арэнбург без права вяртання на радзіму. Але Тамаш і там правяў сябе: стаў даследаваць флору і мінералы Урала. І царскі ўрад злітаваўся, скасаваў прысуд і дазволіў яму вярнуцца ў Беларусь. Зан пасяліўся ў Кахачыне каля Оршы, дзе і пахава-

ны са сваёй жонкай Брыгідай. Па Віленскім тракце калісьці ўдзякаў у Францыю сам Напалеон Банапарт і спыніўся ў Маладзечне.

Помнік Віленскаму тракту ўяўляе сабой тэматyczną кампазіцыю з чатырох валуноў. На кожным з іх замацаваная памятная дошка. На адным камені змешчана карта і схема Віленскага тракта, на другім у якасці эпіграфу выбітыя словы Янкі Купалы: «Мінск, Маладзечна, Віляня — як жа знаёмы шлях гэты!». На двух астатніх выграваваныя імяны асоб, якія трымалі кірунку на Мінск або Вільнюс гэтай дарогай.

Доктар філалогіі Адам Мальдзіс калісьці сказаў: «Калі хочаце ўшанаваць памяць нейкіх людзей, але сцвярджаеце, што не хапае сродкаў, то бярыце прыклад з Маладзечна. Сяродкі лёгка знайсці, для гэтага не трэба вялікіх грошай, фінансавых укладанняў».

Сапраўды, Вячаслаў Ляшковіч, дзякуючы зямству з камандзірам вайсковай часці, здолёў прывезці гэтыя камяні і усталяваць іх каля Мясаты. Няма ў жывых заснавальнікаў гэтага незвычайнага комплексу, але ўдзячныя нашчадкі змясцілі і іх імяны на валуне.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС. Таблица с 4 столбцами: Активы, Код строки, На 31 декабря 2018 года, На 31 декабря 2017 года. Включает разделы I-VI.

ОТЧЕТ о прибылях и убытках за январь—декабрь 2018 года. Таблица с 4 столбцами: Наименование показателей, Код строки, За январь—декабрь 2018 года, За январь—декабрь 2017 года. Включает разделы I-VI.

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «СТРОЙДЕТАЛИ». Таблица с 4 столбцами: Информация о дивидендах и акциях, Единичная измерная, За отчетный период, За аналогичный период прошлого года. Включает разделы 5-8.

Открытое акционерное общество «Амкор-Белвар» (сводный со структурными подразделениями). Таблица с 4 столбцами: Показатель, Единичная измерная, За отчетный период, За аналогичный период прошлого года. Включает разделы 4, 5-6, 7.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА. Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона), по поручению ОАО «Универсал-Солигорск» (продавец), проводит открытый аукцион по продаже одним лотом имущества в составе:

МОГИЛЕВСКИЙ ФИЛИАЛ РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ». сообщает о проведении 12.04.2019 повторного открытого аукциона (цена снижена на 50%)

РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении открытого аукциона по продаже автомобилей, принадлежащих Учреждению «БЕЛТРАНССПЕЦАВТО»

ОАО «Промпечать». Вид экономической деятельности: полиграфическая деятельность. Орган управления: Министерство промышленности. Адрес: 220049, г. Минск, ул. Чернышевского, 3

Задать перечень условий на р/с № BY56BPSB30121082600169330000 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, БИК BPSBY2X, УНП 690324015, государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации». Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона.

ЗАО «Белреализация» объявляет аукцион. Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел. (8017) 298-53-53, (8029) 690 54 09, WWW.BELTORGI.BY.

РУП «Институт недвижимости и оценки» (Организатор аукциона) извещает о проведении повторного открытого аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Долмит» (Продавец)

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС На 01.01.2019 г. Таблица с 4 столбцами: Активы, Код стр, На 31 декабря 2018 г., На 31 декабря 2017 г. Включает разделы I-VI.

Марк Мамлин подан в суд города Ришон Лецион, Израиль, иск о разводе с Лебедь Галиной, дело 26193-11-18. Возражения на иск можно подать в течение 30 дней с момента публикации данного объявления.

Для участия в торгах необходимо в срок по 29.04.2019 г. 17:00 н.п. перечислить задаток по выданному лоту на р/с BY06SOMA301200138601000933 в ЗАО «Иден Банк», код SOMABY22, УНП 191113330, получатель — ЗАО «Белреализация».

Организатор аукциона: 8 (017) 324-70-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-59 www.ino.by e-mail: torgi@ino.by

Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг: 010 641 563. Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг: 020 (450) (386)

Хто хоча працаваць, той працуе, хто не хоча — шукае прычыны,

або Пра тое, як новы дырэктар вывеў Любанскі рыбакамбінат з заняпаду

Адкрытае акцыянернае таварыства «Рыбакамбінат «Любань» — адно з найбуйнейшых і вядучых прадпрыемстваў рыбаводчай галіны Беларусі. У 2017 годзе тут адсвяткавалі пяцідзясяцігадовы юбілей. Гаспадарка камбіната раскінулася на 2,5 тысячы гектараў і налічвае 49 вадаёмаў. Прадпрыемства забяспечвае поўны цыкл вырошчвання прэснаводнай рыбы — ад ікрынкі да атрымання таварнай прадукцыі і яе перапрацоўкі. У асноўным камбінат спецыялізуецца на вырошчванні карпа, удзельная вага якога складае 85%. Акрамя таго, у вадаёмах плешчацца белы амур, таўсталобік, шчупак, сом. З цягам часу камбінат, слава аб якім некалі грывела на ўвесь Савецкі Саюз, прыходзіў у заняпад. Але калектыву пашанцавала на новага спрытнага дырэктара. У 2016 годзе на пасаду кіраўніка прызначылі Валерыя ГОРМАША. Валерыя Іванавіч у рыбнай галіне не навічок. Дзесяць гадоў узначальваў рыбгас «Свіслач» у Асіповіцкім раёне. Вытворчасць ведае дасканала. Але, калі першы раз знаёміўся з гаспадаркай Любанскага рыбакамбіната, зразумеў, што лёгка не будзе.

Дырэктар Валерыя Іванавіч ГОРМАШ.

— Усяго ў нашым цэху працуе дваццаць шэсць чалавек, работа арганізавана ў адну змену. У сярэднім перапрацоўваем штодзень 1600 кілаграмаў рыбы. Гэта карп, таўсталобік, белы амур. Зарплата ў нас здзельная. Чым больш зробім, тым больш атрымаем. Пры выкананні нормы належыць прэмія. Атрымліваецца 600—650 рублёў, для Любані, лічу, заробак нядрэнны. Пачыналі мы практычна з нуля, таму даводзіцца самім вучыць людзей, самім рамантаваць абсталяванне.

КОШТ АДПРАВЯДАЕ ЯКАСЦІ

Вядома, вырошчываць рыбу — гэта толькі палова справы. Яе неабходна яшчэ прадаць па прымальным цэнах, каб выгадна было і пакупніку, і вытворцу. Акрамя Любанскага камбіната выпускаюць аналагічныя кансервы яшчэ два айначынныя прадпрыемствы. Але сабекошт любанскай прадукцыі і адбуксаваная на яе ніжэйшая, паколькі для вытворчасці выкарыстоўваюць сваю сыравіну.

Разнастайны асартымент рыбнай прадукцыі прапанувае фірменны магазін, які знаходзіцца побач з камбінатам. Ён ніколі не пустуе. Купіць тут усё неабходна можна з мінімальнай гандлёвай надбавкай. Атрымліваецца на 20% танней, чым у рознічнай гандлёвай сетцы. Прадукцыя камбіната рэалізуецца і ў спецыяльных секцыях магазінаў Любані. Фірменныя секцыі ёсць і ў крамах суседніх Слуцка і Салігорска. Рыбакамбінат удзельнічае ў кірмашах, якія ладзяцца ў краіне, спецыялізаваная машына выязджае на салігорскі рынак. Ахвотна бяруць рыбную прадукцыю і магазі-

шляных слоіках, скумбрыя ў желе апетытная, фарэль вясёлкавая натуральная, таўсталобік натуральны з дабаўленнем алею, скумбрыя ў желе з часнаком, карп у желе па-любанску, таўсталобік у желе для гурману — у бляшанках. Доследныя партыі ўжо праішлі экспертызу, і новую прадукцыю могуць хоць сёння выпускаць у вытворчасць. Цяпер пакупнік не толькі імкнецца да таго, каб прадукты харчавання на яго сталі былі экалагічна чыстымі, але і клопацца пра тое, каб яны былі ўпакаваны ў экалагічна чыстую тару. А менавіта шкло і з’яўляецца такім матэрыялам.

«АКАДЭМІЧНЫЯ» КАНСЕРВЫ

Журналісты паспелі назваць любанскія кансервы «акадэмічнымі». І не беспадстаўна, паколькі распрацоўваць іх рэцэптуру дапамагалі вучоныя. «У межах дзяржаўнай праграмы «Навукаёмкія тэхналогіі і тэхніка» мы працуем у цесным кантакце з Навукова-практычным цэнтрам Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, які дапамагае ў адпрацоўцы тэхналагічных рэжымаў пры запуску новых ліній. З навуковага пункту гледжання былі вызначаны крытэрыі якасці і бяспекі кансерваў. Праведзены неабходныя даследаванні па харчовай каштоўнасці кожнага віду рыбы — бялках, вітамінах, тлушчы, амінакіслотах», — кажа Валерыя Іванавіч.

Таму няма сумневу наконце якасці кансерваў. Зрэшты, прадукцыя з прэснаводнай рыбы лічыцца адной з самых смачных і карысных. Навукова даказана, што чалавек павінен ужываць тыя прадукты, што ўжываў яго продкі, менавіта той мясцовасці, дзе вырас і да якіх прывык арганізм.

Вядома, пабываць на рыбакамбіната і не пабачыць, як вырабляюцца кансервы на новай лініі, недаарнавальна. Таму мы папрасілі Валерыя Іванавіча паказаць гэты працэс. Сапраўды, цікава і захватляльна. Сырая рыба падаецца аўтаматам. Фармуца і ўкладваецца ў бляшанкі. Сюды дабаўляюцца соль, спецы, алеі. Бляшанкі закрываюцца, мыюцца і перадаюцца ў аўтаклавы, якія перамяшчаюць іх у вялікія стэрлізатары. Тэхнолагі задаюць ім рэжым работы. Такія тэхнікі сумяшчае кулінарную і тэхнічную апрацоўку. Апарат набірае тэмпературу да 120 градусаў пазнаў час, а пасля паступова сціскае. Пры гэтым дзейнічаюць дакладныя рэжымы.

Цэх па вытворчасці рыбных кансерваў узначальвае Сяргей Пілюк — кандыдат сельскагаспадарчых навук.

У 2012 годзе тут пачалося будаўніцтва цэха па выпуску рыбных кансерваў. Планавалася, што вытворчасць запусціць у 2015-м. Але працэс прыпыніўся. Справа ў тым, што былое кіраўніцтва прадпрыемства закупіла старую лінію ў Калінінградзе, якая прызначалася для перапрацоўкі буйной акіянічнай рыбы, а ніякім чынам не прадстаўляла сабе сапраўды карпавак. Прычым розныя дэталі абсталявання не стыкаваліся паміж сабой. У выніку машына замест таго, каб адскакаў у рыбы галаву і хвост, перарэзала яе палікам. Новы кіраўнік паўгода займаўся пытаннем замены канвеера. Давялося праціць некалькі экспертаў, але ў рэшце рэшт даказалі пастаўшчыку, што абсталяванне неспрытнае для апрацоўкі прэснаводнай рыбы. За грошы, што ўдалося вярнуць, заказалі ручны стол на дванаццаць рабочых месцаў. Праўда, зменшы-

Раздзельчык рыбы Генадзь ЛАЎРЫЕНЯ ведае пра яе амаль усё.

У цэху перапрацоўкі (злева направа) Таццяна АШУЙКО, Людміла ЗЫБАЙЛА, Марыя ЧЭКАН, Яўген КУКРЭШ.

лася прадукцыйнасць працы. Планавалася выпускаць 20 тысяч бляшанак кансерваў у змену, а вырабляецца пяць тысяч. Але да 2020 года на камбінатае мяркуюць выйсці на 10 тысяч бляшанак кансерваў усіх відаў і давесці іх вышэй да 1,5—2 млрд адзінак у год. І вядома, расшырыць асартымент. Сёння тут могуць вырабляць 14 відаў кансерваў, у перспектыве мяркуюць выйсці на 20 відаў. У цяперашні час тут працуюць над

Апрацоўчыцы рыбы Ала ПАЎЛОВІЧ і Любоў РУДКОўСКАЯ разбіраюць лускаватых прыгужунь на раз.

Рыбаводы Вадзім ДАЎГУЧЫЦЬ і Сяргей ХАДЗЬКО са свежым уловам.

Да рыбаводу Валентын ГУРЬНОВІЧ і Аляксандр РАБУШОВІЧ рыба пападае ліччэ жывой.

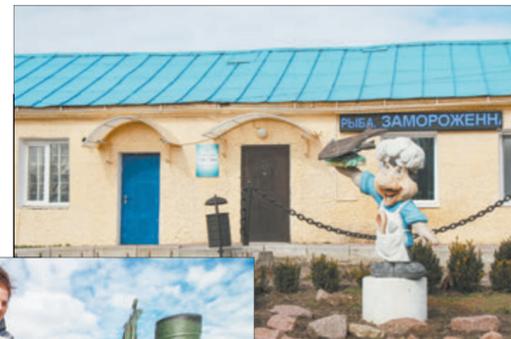
Прадавец Наталля ШУМЧЭНЯ запрашае пакаштаваць духмяную юшку.

ЯК ПАКОРМІШ, ТАК І АТРЫМАЕШ

Зразумела, атрымаць якасную прадукцыю можна ў тым выпадку, калі вырасціць здаровае патомства.

Поўны працэс развіцця рыбы праходзіць у некалькі этапаў і займае два-тры гады. Спецыялісты карпаліва сочаць за сваімі падпечымі. Вялікую ўвагу аддаюць падтрыманню санітарнага стану вады і бялігачынам балансу. Прычым працэс вырошчвання рыбы ў Любані мае перавагу ў параўнанні з іншымі рыбгасамі краіны. Вадаёмы тут напаяюцца чыстай прарэзай вадой з вадасховішча, якое знаходзіцца ў лясной зоне, — гэта дадаткова прыродная санітарнага пла-другое, праточная вада дае магчымасць ліквідаваць запах ціны, уласцівы рачной і азёрнай рыбе.

— Вось гэтыя малыкі нарадзіліся ў мінулага года з ліччэнак. У кастрычніку іх вылавлілі з вырошчальных вадаёмаў і запусцілі ў зима-

прыемствам было непатрэбнае, яны прывозілі бясплатна або за невялікую плату, — падзяліўся з калегамі Валерыя Гормаш. — З цягам часу патрэбы ў такіх кармах выраслі, і камбінат расшырыў географію завозу. На прадпрыемствах Гомельскай, Мінскай, Магілёўскай абласцей пачалі браць злёўны гарошак, зерне кукурузы, іншыя адходы вытворчасці.

Для развіцця кармавой базы ў вадаёмы ўносяць таксама арганіку ў разліку тона на гектар. Яе дастаткова ў мясцовых сельгасарганізацыях. Хтосці аддае яе практычна за бясплату, а нехта — бясплатна. У гэтым выпадку развіваецца фіта- і зоопланктон. А значыць, вырастаюць водарасці, з’яўляюцца розныя жывыя арганізмы, якія падае рыба.

На сённяшні дзень рыбакамбінат назапасіў арганікі і адхоўваў вытворчасці на шмат гадоў наперад. А танныя кармы ўплываюць на сабекошт рыбы. Напрыклад, кілаграм карпа ў залежнасці ад памеру каштуе ад 2,5 да 3,8 рублёў. Любанская рыба ў параўнанні з прадукцыяй аналагічных камбінатаў танняя. А значыць, даступная для людзей з рознымі дастаткам.

Вось так Любанскі рыбакамбінат працуе на здароўе нацыі. Рыба — гэта несаменны прадукт на сталае беларускае, які змяшчае шмат карысных вітамінаў і рэчываў. У кожнага ёсць выбар — купіць рыбу ў краме або злавіць самому. Для аматарскай рыбалкі тут створаны выдатныя ўмовы. Можна вылазціць на беразе Любанскага вадасховішча, але не камбікорам. Больш за палову рацыёну складаюць прамысловыя адходы: бульбяная мязга, астаткі льнасемя, збожжа і

ТРЫМАЕМ МАРКУ

Але не толькі сваімі кансервамі славіцца Любанскі камбінат. З 2010 года тут адкрыты цэх па перапрацоўцы рыбы вытворчай магутнасцю 213 тон гатовай прадукцыі ў год. Тут ёсць усё неабходнае: аддзяленне прыёму і патрашэння сыравіны, разбірання рыбы, камера паспявання, участкі вэнджання і вялення, прыгатавання кулінарнай прадукцыі, упакоўкі і захавання гатовых вырабаў, умяшчальныя халадільныя камеры.

Тэхнолаг цэха перапрацоўкі Раман ІВАНОВУ дэманструе духмяную прадукцыю.

Начальнік цэха Ірына АДАМЧУК. Мы імкнемся да таго, каб прадукцыя была якаснай і смачнай. Мы імкнемся да таго, каб прадукцыя была якаснай і смачнай. Мы імкнемся да таго, каб прадукцыя была якаснай і смачнай.

ПА ВОПЫТ — ДА ЛЮБАНСКІХ РЫБАВОДАЎ

Мінулы год на Любанскім рыбакамбінатае дзяржаўнае аб’яднанне «Белвадгас» арганізавала семінар-нараду з удзелам кіраўнікоў рыбаводных арганізацый усёй краіны, для таго каб яны пачарпнулі вопыт.

— Спачатку спадарожны камбікорму корм завозілі са спартавога, крухмальнага заводу і льнозавода. Тое, што гэтым прад-

ны сістэмы Белспажыўсаюза па ўсёй краіне. Любанскія рыбаводы імкнучыся заваяваць сваю нішу і ў буйных гандлёвых сетках, як «Белмаркет», «Еўраопт». Аднак ім неабходна адрозніваць якасць прадукцыі. З запускам новай лінейкі кансерваў у вытворчасць ёсць усё перадумовы, што двухбаковыя кантакты стануць больш цеснымі і шырымі. У перспектыве любанскія рыбаводы плануць выйсці і на замежныя рынкі. Расійская Федэрацыя гатовая зааказваць вялікую партыю кансерваў, калі будзе запусчана ў вытворчасць шырокая лінейка. Цяпер жа расійскія партнёры задаволены кансервамі печані траскі любанскай вытворчасці. Яны пастаўляюць сыравіну, а забіраюць частку гатовай прадукцыі, частка застаецца ў вытворцы, якую можна прадаць і атрымаць грошы. Такія адносіны выгадныя абодвум бакам.

важныя вадаёмы. Яны паглыбляюцца, забяспечваюцца праточнай вадой, таму не замярзаюць зімой. Затым у сакавіку перамясцілі іх у нагульныя вадаёмы для вырошчвання таварнай рыбы, якую ў верасні будзем вылоўліваць і рэалізоўваць на продаж, — расказалі спецыялісты.

Вядома, вялікую ролю тут адыгрывае кармленне.

— Што датычыцца кармлення, то пытанне тут складанае, — прызнаецца Валерыя Гормаш, — Прадпрыемства закрэдытавана, трэба разлічвацца па фінансавых абавязавальнасцях маіх папярэднікаў. Я ж працую тры гады і стараюся пазбягаць банкаўскіх крэдытаў.

Майстар цэха Максім РОУБА, лабарант-мікробіёлаг Станіслаў КАСЦЕЦКІ, начальнік цэха Сяргей ПІЛЮК, інжынер-тэхнолаг Міхал САЛАВЕЙ, кладаўшчык Святлана ЧАРНАГОР з кансерванымі прысмакамі.

АРГУМЕНТ ЗА ТОЕ, ШТО ЛЮБАНСКАЯ ПРАДУКЦЫЯ САМАЯ СМАЧНАЯ:

Таццяна КРАЎЦОВА, хатняя гаспадыня, горад Мінск:

— Аднойчы сваячка прывезла мне прэсервы — філе марынаванага таўсталобіка і некалькі бляшанак кансерваў карпа з дабаўленнем алею. Шчыра скажу, такую смакату мае хатнія елі ўпершыню. З таго часу я пачала шукаць гэтыя прадукты ў крамах Мінска. Але нідзе не знаходзіла. Нават наведвала ўсе рыбныя кірмашы, што ладзіліся ў сталіцы, — безвынікова. Аказваецца, ні адзін рыбны завод Беларусі не выпускае такой прадукцыі. Аднойчы на кірмашы ўбачыла машыну любанскага камбіната. Прэсерваў не аказалася. Затое прадавец

прапанавала мне замену — сельдзец марынаваны. Пашкадавала, што купіла толькі адно вядзерца — вельмі смачна.

Аляксей УЛАСІК, работнік мінскага малочнага прадпрыемства:

— З прадукцыяй Любанскага заводу я пазнаёміўся выпадкова на кірмашы. Купіў карпа гарачага вэнджання. І не пашкадаваў. Настолькі мяккая, прывемная на смак рыба, што растае на языку. Падабаецца і тое, што солі ў меры. Відзец, на камбінатае працуюць добрыя тэхнолагі. Цяпер я стаў прыльнікам прадукцыі гэтага прадпрыемства.

Вераніка ШЧЭЦІНА, мінчанка, хатняя гаспадыня:

— На абласным свяце работнікаў сельскай гаспадаркі «Дажынкi», што летас ладзілася ў Мядзель, я заўважыла вялікую чаргу, што тоўпілася каля палівай кухні. Падышла пацікавіцца, што за дэфіцыт выкінулі. Аказалася, Любанскі рыбакамбінат прыгнаў сюды палявую кухню і прапанувае юшку. Якраз дарэчы: пагрэлася духмянай наварыстай стравой. Прычым нядарага — за вялікую порцыю заплаціла ўсяго 1,5 рубля. А заадно купіла і вэнджанага таўсталобіка, якога набыла тут жа побач, з машыны. Мужу — пад піву.

Table with 3 columns: Lot number, Description of items, and Price. Includes various types of machinery and vehicles.

Table with 3 columns: Lot number, Description of items, and Price. Includes various types of machinery and vehicles.

Table with 3 columns: Lot number, Description of items, and Price. Includes various types of machinery and vehicles.

Advertisement for 'Центр Промышленной Оценки' (Center for Industrial Valuation) featuring auction services and contact information.

Advertisement for 'РУП «Институт недвижимости и оценки»' (RUP 'Institute of Real Estate and Valuation') featuring real estate services and contact information.

Advertisement for 'Центр Промышленной Оценки' (Center for Industrial Valuation) featuring auction services and contact information.

Advertisement for 'Центр Промышленной Оценки' (Center for Industrial Valuation) featuring auction services and contact information.

ЗРАБІЦЬ КРУТА — ГЭТА ЎНУТРАННЯЯ МАТЫВАЦЫЯ ТВОРЧАГА ЧАЛАВЕКА

Валянцінкі

ЖМЕНЬКА СЛОЎ... І ЦЭЛЫ РАМАН

Да цёплага свята Купалля чакаць яшчэ тры месяцы, але дбайны гаспадар рыхтуе сані летам, а калёсы шчэ зімой. Вось і гурт Арга — а менавіта лаўрэатам прэміі «За духоўнае адраджэнне» Юлія Бывавай і Яўгену Алейніку даверылі музычнае аздабленне свята «Купалле» («Александрія збірае сяброў») — не сядзіць без справы.

такую хвалю, пасля якой усе наступныя выканаўцы будуць рабіць яшчэ лепш і лепш. З дрэннага на добрае перайсці вельмі проста, а назад — трэба, каб дарогі назад не было. Успамінаю, як у Францы ўпершыню пакаштаваў французскае шампанскае: падалося, прыкладна тое самае, як у нас. А ў Мінску, адкаркаваўшы ігрыстае віно мясцовай вытворчасці, зразумеў, што больш ніколі не змагу называць гэта шампанскім. На мой погляд, і ў нашай сферы трэба імкнуцца да сусветнага ўзроўню. Бо знакім гэта публіцы — Бруна Марс, Джасцін Цімберлейк, Coldplay — гэта вядомыя імяны і жывая музыка! Тое самае я бачыў у Кітаі, дзе ўдзельнічаў у стварэнні фінальнай сэрый шоу Masked Singer (накшталт «Кропля ў кроплю», але артысты выступаюць у традыцыйных масках, і журы трэба адгадаць, хто гэта) — там былі запрошаны музыканты знакамітага амерыканскага спевака Прынса, і яны дэманстравалі проста завоблачны ўзровень майстэрства, прычым рабілі гэта ад душы. І я перакананы, што жывы канцэрт дзяржаўнага ўзроўню — гэта для беларускіх артыстаў крок у патрэбным кірунку. Выступленне не пад шчыльным фанарам «мінус адзіна», а з гітарам, які можа выдаць сава, з бубначом, які «валіць грув» — зусім іншая атмасфера ў зале. А каб і мы, і музыканты былі ў тонусе, за месяц да Александрый мы запланавалі даць сольны канцэрт 6 чэрвеня ў Верхнім горадзе — новай для нас пляцоўка, гістарычны цэнтр Мінска, дзе даўно хацелася сыграць, каб слухачы ў атмасферным месцы паслухалі жывую

музыку і потым разышліся абмяркоўваць уражанняў па кавярнях. Паглядзім, наколькі гэты план-прадчуванне апраўдаецца».

— На пасяджэнні арганізацыйнага камітэта фестывалю ў Александрый былі названы канкрэтныя лічбы — 27 васьмі песень прагучаць 6 ліпеня ў гала-канцэрце, прысвечаным Году малой радзімы. Гэта творы з альбома «Куточак Беларусі»?

— І з альбома, і ранейшыя хіты — напрыклад, «Першы снег» у выкананні Іны Афанасьевай, і, напэўна, зусім новыя песні.

— А яшчэ было абвешчана, што гэта музыкальную праграму Міністэрства культуры плануе выкарыстоўваць як нацыянальны культурны брэнд па-за межамі краіны. Місія пачасная, але і адказная — ці не цісне гэты груз?

— Па шчырасці, мы разумеем, што словы пра культурны брэнд прагучалі авансам. Гэта такі крэдыт даверу, які трэба апраўдаць, і калі атрымаецца на самароч крута, то вынік пакажам і ў іншых краінах. Але зрабіць крута — гэта не задача, якую ставіць перад намі міністэрства ці ўрад, а матывацыя, якая ідзе знутры творчага чалавека. Ты, і толькі ты сам, мусіш паставіць для сябе гэтую планку і яе дасягнуць.

Яўген Алейнік паўтарае думку, якую ўжо агучваў пасля «Вялікай размовы» ў Прэзідэнта, звяртаючыся да калег: «Хоць нывы! Сёння ў беларускіх артыстаў і музыкантаў ёсць усе ўмовы для працы і развіцця: студый хапае, пляцоўкі ёсць, арэнда памяшканняў дасяжная. Чаго не хапае? Хіба толькі агнячышка ў вачах, але яго павінен запаліць кожны ў сабе, а не чараўны высвятляк ад некага іншага».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ і з архіва гурта.

«У Маскву, у Маскву, у Маскву!» Марылі аб гэтым не толькі тры сястры Чэхава, але і адна, суседчына... Гадоў з 20 таму, схадзішы замуж і ў хуткасці з дзіцем вярнуўшыся, яна знайшла-такі (як хвалілася) мужчыну ўласнай мары! І гэта ён абцяў ёй Маскву.

Казаў, што мае там добрую кватэру — амаль што ў цэнтры і дачу (праўда, за 70 кэм, але на добрай машыне (яна, вядома ж, таксама была) — гэта не адлегласць. Яшчэ хваліўся, што зрабіла шмат, а вось траціць зусім не любіць — болей адкладвае ў так званую «падушку бяспекі». Таму Кіра, калі перадае, зможа рабіць, што падабаецца — сядзець сабе дома (вясца, чытаць, гатаваць...) і ні аб чым не думаць... Працаваць? Ну, хіба калі захоча... І тады работа, вядома ж, знойдзецца: медсёстры — яны ўсюды патрэбны. Ды і сувязі ў яго яшчэ тыя...

Карацей, спала Кіра і бачыла, як, хоць нарэшце, ды заўваж — за мужам, як купіць усё, што трэба, і дачку, і сабе, як не будзе эканоміць кожны рубель і ўсё цягнуць на сабе. Марыла, як нарэшце выедзе са сваёй «начлежкі» — кватэры, дзе можна хіба начаваць, бо ўсё ў ёй маленькае: кухня, вітальня, пакой, як добрай бабе сесці, а вось потым у Маскве...

Ну, чаму б і не, калі дачка — амаль дарослая і самастойная (дзякуй богу, усё маю, усё умею), калі да маці — будзе прыдажджаць...

І яны да яе таксама будуць — часта, з рознымі падарункамі...

А пакуль што прыежджаў ён, Максім, — як правіла, на святы. Казаў, што дачка іх не можа — так моцна сумуе!

Не без таго — ад'ядаўся тут баршчамі ды фірменнымі пірагамі, абураўся цэнамі (што крыху бянтыжыла: з яго добрай зарплатай...), любіў пададзіць пагуляць па горадзе і кожны раз потым шчыра дзівіўся, які ён ціхі — пасля Масквы, які чысты і які тут добрыя людзі!

А таму Кіра, здаецца, зусім не здзівілася, калі нека па Новым годзе ён першы раз абмовіўся — сказаў, што ў тую Маскву ёй можна і не ехаць: можна жыць тут — яму падабаецца, галоўнае — гэта каб даза.

«Ну, хто б спрачаўся?! Ну, спраўдлі! — лікавала Кіра. — Жыць трэба там, дзе дачка, дзе радні! Гэта ў сто разоў лепей! А калі да ўсяго прадаць маскоўскую кватэру ды купіць нешта тут... Свой дом, напрыклад — з прасторнымі пакоямі, з ружамі, садамі, лазняй!»

Яна ж і «прыцанілася» — паглядзеўла ў інтэрнэце, што пачыў у той сталіцы і што за гэтыя грошы можна купіць тут. Ад перспектывы галава пайшла кругам, крылы выраслі, але...

У Дзень абаронцаў Айчыны Максім прыяжджае не збіраўся (і яе да сябе чамусьці не клікаў...). Дамовіліся, што вось гэты, мужчынскае свята, яны аб'яднаюць з жаночым і адзначаць тут, у Кіры. Яны з дачкой загадаў прадумаць «культурную праграму» і меню, купілі прысмакаў, разам рыхтавалі падарункі: уперад — хіба адна для адной ды бабуля. Цяпер — з'явіліся новыя. Для яго,

найбаражэйшага з гасцей, Кіра звязала цёплую прыгожую безрукаўку, яе дачка — модны шалік.

І масквіч, як здалося, не лыкам быў шыты: прыехаўшы, апроч іншага, дастаў з дарожнай сумкі невялічкую чырвоную каробачку (відаць, прысмак? Заручальны...) для Кіры і прыгожы канверцік — трэба разумець — для яе дачкі?

«У ім ну, напэўна ж, грошы? — з гонарам паду мала маці. — І гэта правільна, бо ў дзяцей цяпер такія заплыты і патрэбы... Да таго ж ім — нават родным — паспрабуй яшчэ дагадзіць... А вось грошы — яны і ў Афранцы грошы. Дачка не маленькая, сама прыдумае, што да іх прыкупіць».

Уручаць ці — дакладна — абменьвацца падарункамі яны дамовіліся трохі пазней — перад святочным абедам, калі госяць з дарогі трохі адпачуць (пакуль ён зачыніўся ў ваннай пакоі), калі з заняткаў вернецца дачка, а гаспадыня — збірае на стол. Дарэчы, амаль усе ўжо было гатова і амаль усё... валілася з рук. Дзіўна, але факт, Кіру чамусьці мала хваліла змясціць чырвонай каробачкі, а вось канверта... Ну, не вытрываць было, як цікава, што там (канкрэтна) — у якой валюце?..

«Нельга чытаць чужыя пісьмы, — казалы яна сабе. — Нельга ўскрываць чужыя канверты!» Але нейкая неадольная сіла ўвесь час цягнула яе да століка, дзе ляжалі Максімавы рэчы, штурхала пад локаці: «Ну, што тут такога? Адкрыць... Паглядзі...»

«І сапраўды — што?» — здалася ўрэшце Кіра.

Па шуме вады яна разумела, што госяць пад душам — значыць, выйдзе не хутка. Спеха адкрыла канверт, глянула і села. У ім, такім яркім і прыгожым, ляжала маленькая сінеякая паперка: дзесяць беларускіх рублёў.

«Ногі ледзьве трымалі, аднак іншага выйсця яна не бачыла: зноў жа спехама накінула паліто, спусцілася на першы паверх, пазваніла ў дзверы досяць «крутым» суседу, які — дакладна ведала — можа пазычыць дзвесце долараў і не будзе «трыдзецць» аб гэтым на ўвесь пад'езд... Той і напраўду грошай даў (дзякаваць богу, не спытаўшы, ні што гэта зрабілася — Кіра век не пазычала: жыла на свае, ні калі аддасць), і яна пабегла дамоў.

Паспела — госяць па-ранейшаму п'ялёскаўся пад душам — папалака грошы ў канверцік, потым дазваля сядзеўла на кухні.

І вось жа дзіўная рэч: яна, тая куханька, не здавалася болей цёсай — удзвох з дачкой яны так многа і так хораша тут сядзелі!

І вітальня зусім не была маленькай — танцаваць там ці што...

І пакойчыкі... Галоўнае, два!

А суседзі якія...

Карацей — у Кірыных планах ні Масквы, ні таго масквіча больш не было.

«Мужчына... Падалося, прыстойны? Падалося, разумны? Падалося, добры? Падалося, звярнуў увагу?! Паглядзеўла бліжэй — падалося». Жменька слоў. І цэлы роман.

Валянціна ДОУНАР.

Напрыклад, цяпер у гурта ёсць новая студыя ў Астравіцкім гарадку. І не толькі студыя, але і дом — гарадскія жыхары Яўген і Юлія пераехалі сюды ўсёй сям'ёй, каб не разрывацца паміж творчым працэсам і выхаваннем двух сыноў, а ўсё сумяшчаць. Доўга шукалі кватэру па суседстве ці двухпавярховую, але ўсё выходзіла празмерна дорага. А вось варыянт арэнднага жылля ў прыгарадзе стаўся найлепшым: у прыдачу да трохпакаёвага домак сям'я атрымала вялізны гараж, які пасля рамонт, уласна, і ператварыўся ў студыю.

гады, разглядаў тамтэйшыя пейзажы... І вось атрымаўся такі фідбэк».

— Ці плануеце вы скарыстаць гэты відэа і іншыя кліпы на свае песні ў купальскім канцэрце ў Александрый?

— Над гала-канцэртам працуе рэжысёр Агата Мацко, і, для таго каб наша сумесная праца мела плён, кожны мусіць раскрываць уласную ідэю, без аніякіх лабачных дэмаў. Гэта як з «Чорным квадратам» Малевіча: калі б хтосьці па чаў раіць яму намаляваць побач арнамент ці Месяц, каб было зразумела, што гэта начное неба — словам, калі б адзін творца (альбо не-творца) раў другою, які зрабіць — атрымалася б, мякка кажучы, дрэнна. Таму Агата раскрывае ў пастапоўцы нашы творы так, як яна бачыць, а мы ўжо сыграем іх так, як мы адчуваем. Вельмі спадзяёмся, што музыкае і візуальнае афармленне спалучацца ў адно эфектнае цэлае.

Прынцыповая акалічнасць: вялікі двухгадзінны канцэрт у Александрый будзе цалкам жывы. «Жывейшы за ўсіх жывых!» — падкрэслівае Яўген Алейнік. — Такой задачы раней ніхто не ставіў перад рэжысёрамі, але музыка — перадусім, так што на сцэне будзе каля 30 музыкантаў, якія, гаворачы нашым выканальніцкім слэнгам, «вылабаюць жывака».

У нас чамусьці склалася вельмі дрэннае стаўленне да беларускай поп-музыкі, і часткова ў гэтым вінаватая сама музыка, якія ў 90-х — пачатку 2000-х апусцілі планку якасці ніжэй за плінтус, карыстаючыся направа і налева «плюсавой» фанарамай. І толькі бліжэй да нашых дзён пачалі стварацца якасныя поп-праекты, выканаўцы ў якіх спявалі жывою. Ні ў якім выпадку не хаць апрачаць белае паліто і завуляць, што адны мы такія віртуозы, але гэтым канцэртам мы хочам паставіць пэўную планку якасці, падняць

ты выступаюць у традыцыйных масках, і журы трэба адгадаць, хто гэта) — там былі запрошаны музыканты знакамітага амерыканскага спевака Прынса, і яны дэманстравалі проста завоблачны ўзровень майстэрства, прычым рабілі гэта ад душы. І я перакананы, што жывы канцэрт дзяржаўнага ўзроўню — гэта для беларускіх артыстаў крок у патрэбным кірунку. Выступленне не пад шчыльным фанарам «мінус адзіна», а з гітарам, які можа выдаць сава, з бубначом, які «валіць грув» — зусім іншая атмасфера ў зале. А каб і мы, і музыканты былі ў тонусе, за месяц да Александрый мы запланавалі даць сольны канцэрт 6 чэрвеня ў Верхнім горадзе — новай для нас пляцоўка, гістарычны цэнтр Мінска, дзе даўно хацелася сыграць, каб слухачы ў атмасферным месцы паслухалі жывую

Музыку і потым разышліся абмяркоўваць уражанняў па кавярнях. Паглядзім, наколькі гэты план-прадчуванне апраўдаецца».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ і з архіва гурта.

«У Маскву, у Маскву, у Маскву!» Марылі аб гэтым не толькі тры сястры Чэхава, але і адна, суседчына... Гадоў з 20 таму, схадзішы замуж і ў хуткасці з дзіцем вярнуўшыся, яна знайшла-такі (як хвалілася) мужчыну ўласнай мары! І гэта ён абцяў ёй Маскву.

Казаў, што мае там добрую кватэру — амаль што ў цэнтры і дачу (праўда, за 70 кэм, але на добрай машыне (яна, вядома ж, таксама была) — гэта не адлегласць. Яшчэ хваліўся, што зрабіла шмат, а вось траціць зусім не любіць — болей адкладвае ў так званую «падушку бяспекі». Таму Кіра, калі перадае, зможа рабіць, што падабаецца — сядзець сабе дома (вясца, чытаць, гатаваць...) і ні аб чым не думаць... Працаваць? Ну, хіба калі захоча... І тады работа, вядома ж, знойдзецца: медсёстры — яны ўсюды патрэбны. Ды і сувязі ў яго яшчэ тыя...

найбаражэйшага з гасцей, Кіра звязала цёплую прыгожую безрукаўку, яе дачка — модны шалік.

Гатовы кліп мы і самі паглядзелі ў тэлевізійным эфіры ўпершыню, — прызнаецца сямяей і творцы тандэм. — Ці спадабалася? Не тое слова! Рэжысёр Ілья Баранаў, наш добры сябар, здолеў злавіць той самы настрой, які прыходзіць, напэўна, з узростам — калі асабліва цэнні дарогу дадому...

«Калі я ўбачыў у кліпе кадры, дзе кітайскія студэнты разглядаюць у вокны электрычны нашы краявіды, ад успамінаў нават прашыбла на слязу, — дадае Яўген Алейнік. — Здаецца, я зусім нядаўна быў у Кітаі па кантраце, усур'бэ таму перавезці сям'ю, затрымацца дэ на доўгія

Музыку і потым разышліся абмяркоўваць уражанняў па кавярнях. Паглядзім, наколькі гэты план-прадчуванне апраўдаецца».

Музыку і потым разышліся абмяркоўваць уражанняў па кавярнях. Паглядзім, наколькі гэты план-прадчуванне апраўдаецца».

Музыку і потым разышліся абмяркоўваць уражанняў па кавярнях. Паглядзім, наколькі гэты план-прадчуванне апраўдаецца».

Музыку і потым разышліся абмяркоўваць уражанняў па кавярнях. Паглядзім, наколькі гэты план-прадчуванне апраўдаецца».

Чулі?! ПАЛІЦЭЙСКІЯ ЗГАНЯЮЦЬ ЛІШНЮЮ ВАГУ Ў ЛАГЕРЫ

нятках трэба распрацаваць да паяса, каб на свае вочы пераканана, як гэтая частка цела памяншаецца падчас трэніровак. Праграма даволі эфектыўная: асабліва ўжормленыя афіцэры губляюць за адзін курс да 60 кілаграмаў, а тыя, чыя вага першапачаткова складала каля 80 кілаграмаў, худзеюць прыкладна на 10—20 кілаграмаў.

Невядома, як самі паліцэйскія ставяцца да такога клопату ад улад краіны, а вось карыстальнікі сацыяльных сетак лічаць такі вопыт станоўчым.

Іван КУПАРВАС.

З гэтага часу паліцэйскія Тайланда, чыя вага перавышае норму, будуць праходзіць спецыяльныя курсы для пахудзення ў Цэнтральным паліцэйскім навуковым цэнтры Пак Чонг.

Лішняя вага з'яўляецца сур'ёзнай праблемай для паліцэйскай службы, бо ўсе вартавыя парадку павінны быць цягавітымі і спрытнымі — інакш яны проста не змогуць злавіць злачынцаў. У спецыяльным лагеры паліцэйскіх чакаюць мноства практыкаванняў і індывідуальнае дыета. Паколькі праграма атрымала назву «Знішчэнне жывата», мужчынам на за-

Даты	Падзеі	Людзі
30 САКАВІКА	1581 год — горад Пінск атрымаў магдэбургскае права.	1844 год — нарадзіўся Поль Верлен, французскі паэт, адзін з заснавальнікаў літаратурнага імпрэсіянізму і сімвалізму. Памёр у 1896 годзе.
У краіне	1899 год — нарадзіўся (Магілёў) Сяргей Дамітрыевіч Ракоўскі, геолаг, даследчык радовішчаў золата на Калыме. У пачатку XX стагоддзя пераехаў з бацькамі ў Забайкалле. Пасля заканчэння сярэдняй школы быў у радах Чырвонай Арміі, змагаўся з белагвардзейцамі ў Забайкаллі і на Далёкім Усходзе. Пасля дэмабілізацыі стаў студэнтам геалагічнага факультэта Іркуцкага політэхнічнага інстытута. Атрымаўшы дыплом горнага інжынера-геолага, удзельнічаў у геалагічных экспедыцыях у пошуках золата ў шэрагу радовішчаў. Доўгі час быў кіраўніком Верхнекалымскай геалагічнай экспедыцыі, якая знайшла вядомае радовішча золата ў прытоках ракі Нера (басейн Індыгіркі). Ва ўмовах Крайняй Пойначы працаваў 32 гады. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР. «Першаадкрывальнік Калым», — напісана на мемарыяльнай дошцы ў гонар вучонага-даследчыка. Памёр у 1962 годзе.	1853 год — нарадзіўся Вінцэнт Ван Гог, галандскі жывапісец, прадастаўнік постімпрэсіянізму. Аўтар «Партрэта Доктара Гаша», «Партрэта пашталёна Джозэфа Руліна», «Аўтапартрэта з адрэзаным вухам і трубкай», карціны «Пшанінае поле з кіпарысыямі». Памёр у 1890 годзе.
У свеце	1746 год — нарадзіўся Франсіска Гойя, славетны іспанскі жывапісец, гравёр. Памёр у 1828 годзе.	1856 год — у Парыжы прадстаўнікі Расіі, Вялікабрытаніі, Францыі, Турцыі, Сардыніі, Аўстрыі і Прусіі быў заключаны мірны дагавор, які завяршыў Крымскую вайну 1853—1856 гадоў.
	1814 год — войскі антыфранцузскай кааліцыі, разбіўшы армію Напалеона ў шэрагу бітваў, занялі сталіцу Францыі. 6 красавіка Напалеон I адракаў ад прастола. Яму быў аддадзены ў пажыццёвае валоданне востраў Эльба. У Францыі была рэстаўрыравана ўлада Бурбонаў у асобе Людовіка XVIII.	1867 год — у Вашынгтоне падпісаны Дагавор аб продажы Расіяй Злучаным Штатам Аляскі і Алеуцкіх астравоў.
	1942 год — нарадзіўся Віктар Аляксандравіч Іпацьеў, буйны вучоны ў галіне лезазнаўства, глебазнаўства і радыёэкалогіі лесу, акадэмік НАН Беларусі, замежны член Расійскай акадэміі сельскагаспадарчых навук. Стварыў напрамак па рэгуляванні і блакіраванні працэсаў па-ступлення радыёнуклідаў у лясныя фітацэнозы без зніжэння прадукцыйнасці драўняных раслін і ўрадлівасці глеб ва ўмовах глабальнага радыяактыўнага забруджвання тэрыторыі. Аўтар 290 навуковых прац, у тым ліку 51 манаграфіі, 22 вынаходак. Памёр у 2009 годзе.	1894 год — нарадзіўся Сяргей Уладзіміравіч Ільшын, савецкі авіяканструктар, тройчы Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат сямі Сталінскіх прэміі, генерал-палкоўнік інжынерна-тэхнічнай службы, акадэмік АН СССР. Распрацоўшчык самага масавага баявога самалёта ў гісторыі — штурмавіка Іл-2. Памёр у 1977 годзе.

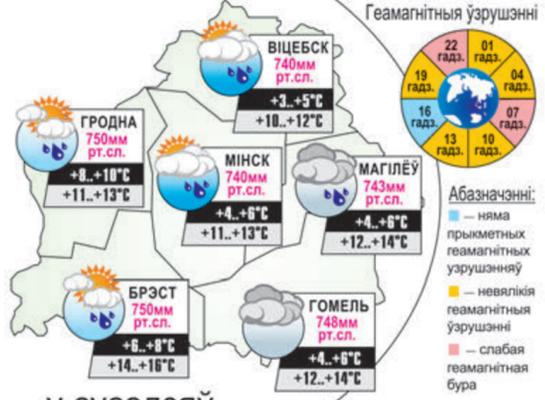
СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	6.48	19.41	12.53
Віцебск	6.37	19.32	12.55
Магілёў	6.38	19.31	12.53
Гомель	6.36	19.26	12.50
Гродна	7.04	19.56	12.52
Брэст	7.06	19.55	12.49

Месяц
Апошняя квадра 28 сакавіка. Месяц у сузор'і Вадзілава.

Імяніны
Пр. Аляксандра, Аляксея, Віктара, Макара.
К. Амелі, Ірыны, Леанарда.

ЗАЎТРА

Варшава	Кіеў	Рыга
+12...+14°C	+14...+16°C	+3...+5°C
Вільнюс	Масква	С.Пецярбург
+8...+10°C	+10...+12°C	+2...+4°C

УСМІХНЕМСЯ

Галоўны ў доме той, хто плаціць за інтэрнэт.

— Хто ў вас выгульвае сабаку? — Ніхто, у яго свой ключ.

Не дазволіла мужу купіць цацачны верталёт на радыёкіраванні. Дык ён патэлефанаваў у нейкую сацыяльную службу і сказаў, што пакутуе ад гвалту ў сям'і.

— Наства, за тобой мужчыны бегаюць? — Бегаюць, але не вельмі хутка...

Патолагаганатам памёр, але ўсё роўна паехаў на працу.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРАЎКА Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФЬЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЫКА, С. РАСОЛЫКА, А. СЛАНЕУСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (гэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, сакратарыята — 292 05 82, аддзялення за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самкіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнцтваў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, па Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэрыі: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; e-mail: info@zviazda.by, (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары агульнавядомых матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Матэрыялы, агульнавядомыя ў «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адлюстравана ў Рэспубліканскім унітарным праграмавым «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 935.

М	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
П	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Нумар падпісаны ў 19.30 29 сакавіка 2019 года.